

Standardy Ochrony Osób z niepełnosprawnością: dzieci, młodzieży i bezbronnych dorosłych w Domu Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Wodzisławiu Śląskim

Przemoc jest jednym z głównych zjawisk destruktywnych w życiu człowieka, ponieważ godzi ona w osobistą wolność i integralność osoby, narusza jej godność i zmusza do zachowań niezgodnych z jej własną wolą. W sytuacji osób z niepełnosprawnością, zwłaszcza w stopniu głębokim z problemami z komunikacją i identyfikacją przemocy jest niezwykle trudna. Osoby z niepełnosprawnością, dzieci i dorośli, z trudnościami w mówieniu, posługiwaniu się gestem, nie chodzący, z trudnościami w nawiązywaniu kontaktu z innymi ludźmi, są zazwyczaj bezbronni wobec skierowanych przeciwko nim zachowań przemocowych. Ich niepełnosprawność sprzyja wykorzystywaniu i krzywdzeniu.

Opieka nad osobami z niepełnosprawnością: dziećmi, młodzieżą i bezbronnymi osobami dorosłymi zawsze musi być związana z troską o ich integralny i pełny rozwój, dobro duchowe, psychiczne i fizyczne. Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka, objawiona w prawie Bożym i strzeżona przez prawo kościelne i państwowe, winna stanowić źródło i gwarancję bezpieczeństwa każdej osobie przebywającej w Domu Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Wodzisławiu Śląskim. Osoby z niepełnosprawnością: dzieci, młodzież i bezbronne osoby dorosłe powierzone naszej opiece chcemy wspierać i chronić przed każdym złem.

Niniejszy dokument, Standardy ochrony osób z niepełnosprawnością: dzieci, młodzieży i bezbronnych osób dorosłych, określa normy i zasady sprzyjające budowaniu środowiska bezpiecznego i przyjaznego osobom z niepełnosprawnością, a jednocześnie pozwalającego na monitorowanie i eliminowanie wszelkich zagrożeń, względem dobra duchowego, psychicznego i fizycznego osób bezbronnych powierzonych naszej trosce. Bezpieczeństwo i ochrona przed wszelkimi formami przemocy, a zwłaszcza naruszania nietykalności cielesnej, jest szczególnym przedmiotem troski całego personelu naszego domu.

Dokument *Standardy ochrony osób z niepełnosprawnością: dzieci, młodzieży i bezbronnych dorosłych* w Domu Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej stanowi realizację obowiązku prawnego wynikającego z Ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw - tzw. Ustawy Kamilka (Dz. U. z 2023 r. poz. 1606), uwzględniając jednocześnie

aktualne normy i przepisy prawa kościelnego. Znajdują również odzwierciedlenie w charyzmacie Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej, którego misją jest troska o dzieci osierocone i młodzież zagrożoną niedostosowaniem społecznym.

W Domu Pomocy Społecznej w sposób kompleksowy i systemowy podjęto wdrażanie standardów ochrony osób z niepełnosprawnością: dzieci, młodzieży i bezbronnych osób dorosłych poprzez opracowanie i wprowadzenie w życie systemu ochrony osób z niepełnosprawnością przed krzywdzeniem. Zawiera ona wytyczne dotyczące tego, jak przeciwdziałać naruszaniu praw osób niepełnosprawnych/bezbronnych, jak tworzyć środowisko przyjazne i bezpieczne tym osobom oraz jakie kroki podjąć w przypadku zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa osób z niepełnosprawnością. Ustanowienie standardów ochrony osób z niepełnosprawnością: dzieci, młodzieży i bezbronnych osób dorosłych przed krzywdzeniem jest komunikatem zarówno dla personelu, jak i dla osób z niepełnosprawnością oraz ich rodziców/opiekunów prawnych, że w codziennej pracy Domu Pomocy Społecznej respektowane są wartości, które gwarantują bezpieczeństwo oraz fundamentalne prawa przynależne każdemu człowiekowi.

STANDARD 1

POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA

- stworzenie i zachowanie bezpiecznego środowiska w Domu Pomocy Społecznej Zgromadzenia Siostr Opatrzności Bożej

1. W Domu Pomocy Społecznej została opracowana i wprowadzona w życie wewnętrzna *Polityka Ochrony Dzieci* dotycząca szczegółowych zasad bezpieczeństwa i sposobów ochrony osób z niepełnosprawnością przed krzywdzeniem. Stanowi ona **załącznik nr 1** do Standardów ochrony osób z niepełnosprawnością: dzieci, młodzieży i dorosłych w Domu Pomocy Społecznej Zgromadzenia Siostr Opatrzności Bożej. Polityka dotyczy całego personelu (pracowników, współpracowników, stażystów i wolontariuszy – na wszystkich szczeblach organizacji).
2. Za jej wdrażanie i nadzorowanie odpowiada dyrektor DPS
3. Dyrektor domu wyznaczył osobę odpowiedzialną za monitoring realizacji Polityki. Rola, zadania oraz kwalifikacje tej osoby są jasno określone.
4. Polityka Ochrony Dzieci/ osób zależnych jasno i kompleksowo określa:
  - a) czynniki ryzyka i czynniki chroniące specyficzne dla środowisk, w których przebywają osoby z różnorodnymi niepełnosprawnościami,
  - b) zasady bezpiecznej rekrutacji personelu,
  - c) zasady bezpiecznych relacji personel-dziecko i dziecko-dziecko,
  - d) zasady ochrony wizerunku i danych osobowych dzieci,
  - e) zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych,
  - f) sposób reagowania w organizacji/instytucji na przypadki podejrzenia, że małoletni doświadcza krzywdzenia i zasady prowadzenia rejestru interwencji.
5. Zapisy Polityki uwzględniają specyficzne potrzeby osób z różnorodnymi niepełnosprawnościami, w tym wynikające z trwale ograniczonych możliwości intelektualnych w przypadku niepełnosprawności intelektualnej:
  - 1) poważne ograniczenie możliwości realizowania zadań rozwojowych w związku z wieloraką niepełnosprawnością,
  - 2) deprywacja ważnych potrzeb rozwojowych - zwłaszcza społecznych, autonomii, akceptacji, więzi i relacji rówieśniczych, seksualnych (poważne trudności w zaspokajaniu potrzeb psychoseksualnych),
  - 3) deficyty nie pozwalające rozeznaczyć naruszenia granic fizycznych oraz zakomunikować tego faktu
  - 4) trudności w komunikacji z innymi (np. różnego rodzaju zaburzenia mowy),
  - 5) stała zależność od opiekunów, zwłaszcza w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa fizycznego i ruchu, zaspokajania potrzeb fizjologicznych,

- 6) brak lub niski poziom kontroli impulsów,
  - 7) niska wiarygodność zeznań osoby posługującej się alternatywnymi sposobami komunikacji z dodatkowym deficytem intelektualnym - dla wymiaru sprawiedliwości.
6. Polityka jest opublikowana i szeroko promowana wśród całego personelu, rodziców i dzieci, a poszczególne grupy są z nią aktywnie zapoznawane poprzez działania edukacyjne i informacyjne.
  7. Dokumenty opisujące politykę ochrony i bezpieczeństwa w DPS są stale dostępne do wglądu dla wszystkich pracowników oraz rodziców/opiekunów prawnych osób z niepełnosprawnością. Dzieci/osoby zależne zostają zaznajomieni z zasadami polityki w sposób dostosowany do ich możliwości rozwojowych/ rozumienia).

STANDARD 2

PERSONEL

Weryfikacja, delegowanie i edukacja osób pracujących z osobami z niepełnosprawnością

1. Weryfikacja osób pracujących z osobami z niepełnosprawnością i wolontariuszy przeprowadzana jest zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Dom uzyskał o każdym członku personelu dane z Rejestru Sprawców Przepęstw na Tle Seksualnym oraz informacje z Krajowego Rejestru Karnego i rejestrów karalności państw trzecich w zakresie określonych przestępstw (lub odpowiadających im czynów zabronionych w przepisach prawa obcego) lub w przypadkach prawem wskazanych oświadczenia o niekaralności. Szczegółowy opis procesu rekrutacji znajduje się w *Polityce Ochrony Dzieci załącznik nr 1*
2. Szkolenia wstępne pracowników dotyczą wewnętrznej polityki bezpieczeństwa i ochrony w placówce, w tym zagrożeń związanych z różnymi formami możliwych nadużyć i ich rozpoznawaniem, uwzględniając specyfikę funkcjonowania osób z różnymi niepełnosprawnościami.
3. Dom Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim zapewnia pracownikom podstawową edukację dotyczącą ochrony dzieci/osób zależnych przed krzywdzeniem i pomocy im w sytuacjach zagrożenia. Szkolenia pracowników i wolontariuszy uwzględniają:
  - a) ograniczenia możliwości realizowania zadań rozwojowych przez osoby z niepełnosprawnością, deprivacja ważnych potrzeb rozwojowych - zwłaszcza społecznych, autonomii, akceptacji, więzi i relacji rówieśniczych, seksualnych
  - b) specyfikę seksualności osób z niepełnosprawnością, aby chronić je przed przemocą tego typu,
  - c) rozpoznawanie symptomów krzywdzenia
  - d) procedury reagowania w przypadku podejrzenia krzywdzenia
  - e) odpowiedzialność prawną i karną pracowników zobowiązanych do podejmowania interwencji,

- f) zachowań zabronionych w kontaktach z dziećmi/ osobami zależnymi (dot. pracowników i rodziców/ opiekunów)
  - g) obowiązujące w placówce procedury interwencji,
  - h) procedury „Niebieskiej Karty”
4. Określone są zasady bezpiecznych relacji całego personelu (Kodeks Zachowania – **załącznik nr 3**) wskazujące, jakie zachowania są niedozwolone w kontakcie z dziećmi, a jakie pożądane, uwzględniające deficyty rozwojowe i poznawcze oraz zależność od opiekunów dzieci z niepełnosprawnością/ osób zależnych.
5. Każdy pracownik zatrudniony w DPS zna wewnętrzną politykę ochrony i bezpieczeństwa domu oraz kodeks zachowań i zobowiązuje się do ich przestrzegania. Znajomość i zaakceptowanie zasad są potwierdzone podpisem pod oświadczeniem (**załącznik nr 4**).

STANDARD 3

PROCEDURY -

Sposób reagowania na oskarżenia lub niewłaściwe zachowania

1. Dom wypracował procedury, które określają, jakie działanie należy podjąć w sytuacji krzywdzenia dziecka/osoby zależnej lub zagrożenia jego bezpieczeństwa ze strony personelu, członków rodziny, rówieśników i osób obcych. Są one szczegółowo opisane w Polityce Ochrony /stanowią **Załącznik nr 14** (schemat interwencji)
2. W celu zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim dzieciom i dorosłym bezbronnym przebywającym w DPS w przypadku wystąpienia sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia i życia tych osób opracowana została procedura reagowania w przypadku zachowania trudnego, agresywnego lub przemocy ze strony dziecka z niepełnosprawnością/dorosłego bezbronnego. Została ona szczegółowo opisane w Polityce Ochrony /stanowi **Załącznik nr 13** (procedura zastosowania przymusu bezpośredniego)
3. W przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka/osoby bezbronnej przez pracownika, wolontariusza zatrudnionego w DPS osoba ta zostaje natychmiast odsunięta od wszelkich form kontaktu z dzieckiem/osobą bezbronną (nie tylko pokrzywdzonym) do czasu wyjaśnienia sprawy, w sposób nie narażający jej na utratę reputacji. Jeśli oskarżenia o przemoc wobec dziecka/osoby bezbronnej okażą się bezpodstawne, pracownik zostanie niezwłocznie przywrócony do pełnienia swoich dotychczasowych obowiązków. W takim przypadku przedsięwzięte zostaną jednocześnie przez Dyrektora wszelkie środki, aby zaistniała sytuacja nie odbiła się negatywnie na sytuacji pracownika, wobec którego skierowane zostały bezpodstawne zarzuty.

4. W Domu Pomocy Społecznej wyznaczona jest osoba Barbara Mazur – pracownik socjalny odpowiedzialna za interwencję w sytuacji podejrzenia krzywdzenia małoletnich i jasno określony jest zakres jej odpowiedzialności.
5. W przypadku osób z niepełnosprawnością w stopniu znacznym, w tym niepełnosprawnościami sprzężonymi oceny możliwości doświadczenia przez podopiecznego przemocy, nadużycia (na podstawie niepokojących, wyraźnie odstępujących od normy określonej w diagnozie psychopedagogicznej i funkcjonalnej), zgłoszenia lub interwencji realnie może dokonać tylko opiekun, czy inna osoba mająca częsty i bezpośredni kontakt z osobą z niepełnosprawnością (osoby takie nie mają możliwości samodzielnej reakcji, obrony, ucieczki).

STANDARD 4

Zapewnienie opieki i wsparcia osobom skrzywdzonym

1. Małoletni z niepełnosprawnością/ osoby zależne, w sytuacji ujawnienia nadużycia wobec nich - mają zapewnione wsparcie ze strony placówki, zgodnie z procedurami wewnętrznej polityki bezpieczeństwa i ochrony.
2. Dom dysponuje danymi kontaktowymi lokalnych instytucji udzielających profesjonalnego wsparcia w sytuacji kryzysu, doświadczenia nadużycia, przemocy oraz instytucji i organizacji, które zajmują się interwencją i pomocą w sytuacjach krzywdzenia małoletnich. Dom Pomocy Społecznej zapewnia do dostępu nich wszystkim pracownikom (**załącznik nr 5**)
3. Każde zgłoszenie lub sygnał o możliwym nadużyciu wobec osoby z niepełnosprawnością/ zależnej jest starannie weryfikowany. Szczególnie uważnie traktowane są incydenty dotyczące osób niemówiących oraz z głębszą niepełnosprawnością intelektualną, które mogą mieć trudności ze rozumieniem sytuacji nadużycia i jego zgłoszeniem.
4. W DPS jest wyznaczona przez zarząd osoba do szybkiego kontaktu Barbara Mazur (pracownik socjalny) – dostępna dla pracowników, rodziców, opiekunów, służb pomocowych, w sytuacji podejrzenia zagrożenia bezpieczeństwa dziecka/ osoby zależnej.
5. W sytuacji sygnalizowania nadużycia każda osoba z trudnościami w komunikacji wynikającymi z zaburzeń mowy lub niepełnosprawności intelektualnej powinna mieć zapewniony dostęp do formy komunikacji dostosowanej do jej możliwości psychofizycznych, o ile jest to zasadne przy wykorzystaniu alternatywnych lub wspomagających metod komunikacji.

STANDARD 5

Wspólna praca w dziele ochrony dzieci i młodzieży, osób zależnych

1. Dom Pomocy Społecznej ma przygotowane i wdrożone standardy ochrony dzieci i osób zależnych przed jakąkolwiek przemocą, uwzględniające specyfikę funkcjonowania poznawczego, emocjonalnego i społecznego osób z niepełnosprawnościami.
2. Odpowiedzialność za wdrożenie standardów ochrony w placówce spoczywa na dyrektorze.
3. Ochrona dzieci i osób zależnych przed jakąkolwiek przemocą jest sprawą całego środowiska, dlatego do współpracy w budowaniu i utrzymaniu bezpiecznych środowisk należy włączyć także rodziców/opiekunów prawnych małoletnich/zależnych, oraz wszystkie osoby zaangażowane w opiekę nad osobami z niepełnosprawnością/ zależnymi.
4. Każda osoba zatrudniona/ pracująca (wolontariusze) w Domu Pomocy Społecznej opiekująca się osobami z niepełnosprawnością jest świadoma zagrożeń związanych z różnymi formami przemocy, dlatego zobowiązana jest do zapoznania się z procedurami reagowania na podejrzenie stosowania przemocy i zasadami wdrażania tych procedur z uwzględnieniem granic odpowiedzialności właściwych dla pełnionych obowiązków. Niedopuszczalnym jest zaniechanie podjęcia stosownych działań lub zobowiązywanie się przed dzieckiem/osobą zależną do zachowania tajemnicy.
5. W placówce wszystkie osoby zaangażowane w opiekę nad dziećmi z niepełnosprawnością / osobami zależnymi są informowane, jakie są podejmowane działania na rzecz ochrony dzieci i osób zależnych, jakie procedury obowiązują w placówce, gdzie można uzyskać jakąkolwiek pomoc, gdy nastąpi krzywda lub niewłaściwe zachowania.

STANDARD 6

Edukacja osób z niepełnosprawnością o ochronie własnych granic

1. Osoby z niepełnosprawnością/zależne:
  - 1) są informowane o prawie do obrony, odmowy, ucieczki w sytuacji zagrożenia, naruszania intymności, granic fizycznych ze strony rówieśników i dorosłych (także opiekunów i członków rodziny)
  - 2) mają wskazane osoby, do których mogą zwrócić się o pomoc.
2. Osoby z niepełnosprawnością/zależne mają zapewnioną edukację w zakresie:
  - 1) samopoznania, rozwijania autonomii, poznawania zasad rozwoju psychoseksualnego człowieka i rozpoznawania własnego etapu tego rozwoju oraz potrzeb w tym zakresie - stosownie do indywidualnego, aktualnego poziomu rozwoju psychofizycznego, wieku i możliwości rozumienia,
  - 2) treningu kształtowania umiejętności dokonywania wyborów (począwszy najbardziej elementarnych, dostosowany do indywidualnych możliwości osoby niepełnosprawnej), ważna jest również edukacja w zakresie samodzielności, samoobsługi, możliwości dokonywania wyborów, komunikacji - w tym wspomagającej i AAC, umiejętności społecznych oraz ich aktywizacja, uczą się rozpoznawania sytuacji, zachowań i relacji zagrażających, w tym przemocowych w szczególności związanych z wykorzystaniem seksualnym (w rzeczywistości realnej i wirtualnej).
  - 3) treningu swego rodzaju asertywności - zdolności do odmawiania w sytuacjach groźnych czy niejednoznacznych, uczenie osób niepełnosprawnych zachowań, jakie powinny podjąć, kiedy tracą poczucie bezpieczeństwa w określonych relacjach (odmowa, protest, krzyk, konieczność zgłoszenia krzywdzenia)

STANDARD 7

Szkolenia i stałe wsparcie dla osób zajmujących się profilaktyką

1. W przypadku osób z niepełnosprawnością intelektualną, zwłaszcza w stopniu znacznym/głębokim ważna jest edukacja rodziców, opiekunów, nauczycieli uwzględniająca:
  - a) niezbędny zasób wiedzy dotyczącej charakteru niepełnosprawności dziecka/dorosłego
  - b) niezbędny zasób wiedzy, słownictwa - zwłaszcza dotyczący seksualności
  - c) warsztaty dla rodziców dot. seksualności osób niepełnosprawnych oraz problemu wykorzystania seksualnego (symptomy, jak rozmawiać z dzieckiem, jakie są procedury postępowania),
2. Pracownicy nieustannie poszerzają swoją wiedzę i doskonałą umiejętności pomocowe dotyczące pracy z dziećmi z zaburzeniami rozwojowymi i z niepełnosprawnościami.
3. W domu prowadzone są szkolenia dla pracowników, wolontariuszy dotyczące problemu przemocy, w tym wykorzystania seksualnego (symptomy, jak rozmawiać z dzieckiem, jakie są procedury postępowania).
4. Kompetencje osoby, która odpowiada w danym dziele za prewencję to znajomość:
  - 1) typowego zakresu funkcjonowania dzieci z niepełnosprawnością (podstawa: diagnoza psychopedagogiczna i funkcjonalna), umiejętność identyfikacji zachowań, które mogą być odstępstwem od normy funkcjonalnej,
  - 2) specyfiki seksualności osób z niepełnosprawnością intelektualną, aby chronić je przed przemocą tego typu,
  - 3) warunków i sposobów zaspokojenia podstawowych potrzeb dziecka (fizjologicznych, w tym sensorycznych, psychofizycznych, w tym potrzeby bezpieczeństwa itp.) oraz konsekwencji ich deprivacji,
  - 4) sposobów regulacji emocji małego, w tym
  - 5) procedur reagowania w każdej sytuacji krzywdzenia dziecka.

Zasady udostępniania rodzicom i podopiecznym Standardów do zapoznania się z nimi i ich stosowania

1. Dokument „Standardy ochrony osób z niepełnosprawnością: dzieci, młodzieży i dorosłych bezradnych w Domu Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej” jest dokumentem placówki ogólnodostępnym dla personelu, dzieci oraz ich opiekunów.
2. Dokument opublikowany jest na stronie internetowej <http://www.dpswodzislaw.pl> i udostępniony na tablicy informacyjnej, w Domu Pomocy Społecznej, ul. Wolności 35, Wodzisław Śląski
3. Wersja uproszczona „Standardów ochrony osób z niepełnosprawnością: dzieci, młodzieży i dorosłych bezradnych w Domu Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej” dostosowana jest do dzieci z niepełnosprawnościami i znajduje się w kancelarii domu.
4. Rodzice/ prawni opiekunowie zostali powiadomieni o przyjętych przez placówkę Standardach poprzez przeprowadzone rozmowy i szkolenie.
5. Opiekunowie mają obowiązek zapoznania dzieci ze Standardami oraz omówienia ich w taki sposób, aby dzieci mogły je zrozumieć niezależnie od wieku i sprawności intelektualnej.

Monitoring standardów

1. Dyrektor wyznacza Barbarę Mazur, Edytę Bielecką jako osoby odpowiedzialne za wdrażanie Standardów ochrony osób z niepełnosprawnością: dzieci, młodzieży i dorosłych bezradnych w Domu Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej.
2. Dyrektor domu Józefa Bura jest odpowiedzialna za monitorowanie realizacji Standardów, za reagowanie na sygnały naruszenia Standardów i prowadzenie rejestru zgłoszeń oraz za proponowanie zmian.
3. Osoba, o której mowa w pkt. 1 niniejszego paragrafu, przeprowadza wśród pracowników placówki nie rzadziej niż raz na dwa lata, anonimową ankietę monitorującą poziom realizacji Standardów. Wzór ankiety stanowi **załącznik nr 6**.
4. Dom Pomocy Społecznej w oparciu o przeprowadzoną ocenę dostosowuje standardy do aktualnych potrzeb oraz zgodności z obowiązującymi przepisami.

WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik 1: Polityka ochrony osób z niepełnosprawnością: dzieci, młodzieży i dorosłych bezbronnych w Domu Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Wodzisławiu Śląskim

Załącznik 2: Oświadczenie dla potrzeb rekrutacji osób posiadających obywatelstwo polskie, które w ciągu ostatnich 20 lat mieszkały poza granicami kraju i dla osób nieposiadających obywatelstwa polskiego.

Załącznik 3: Kodeks Zachowań w Domu Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Wodzisławiu Śląskim

Załącznik 4: Oświadczenie o znajomości i przestrzeganiu zasad zawartych w Standardach ochrony osób z niepełnosprawnością: dzieci, młodzieży i dorosłych bezbronnych w Domu Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Wodzisławiu Śląskim

Załącznik 5: Wykaz numerów telefonu oraz instytucji pomagających i wspierających w sytuacjach kryzysowych.

Załącznik 6: Monitoring standardów.

Załącznik 7: Zakres obowiązków osób odpowiedzialnych za prewencję w Domu Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Wodzisławiu Śląskim

Załącznik 8: Karta interwencji.

Załącznik 9: Wniosek o wgląd w sytuację rodzinną skierowany do Sądu Rodzinnego lub Pomocy Społecznej.

Załącznik 10: Wstępna ocena sytuacji osoby krzywdzonej – działania podjęte według procedur ujętych w „Niebieskiej Karcie”.

Załącznik 11: Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Załącznik 12: Oświadczenie o zachowaniu poufności informacji powziętych w procesie postępowania w sprawie krzywdzenia dziecka/osoby bezbronnej oraz przetwarzanych danych osobowych.

Załącznik 13: Procedura stosowania przymusu bezpośredniego w Domu Pomocy Społecznej w Wodzisławiu śl.

Załącznik 14: Schemat interwencji

Podstawa prawna

1. Konstytucja RP art. 30-31; art. 33, art. 38, art. 40-41 Ochrona prawna wartości naczelných takich jak: godność, wolność, nietykalność.
2. Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz.1606);
3. Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1304 ze zm.);
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2023 r. poz.1606);
5. Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1781);
6. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 r. (t. j. Dz. U. z 1991 nr 120 poz. 526 ze zm.);
7. Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych (Dz.U. 2012 r. poz. 1169);
8. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (t. j. Dz. U z 2022 r. poz. 1138 ze zm.);
9. Kodeks Pracy;
10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870);
11. *Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901, 1693, 1938, 2760.)*
12. *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy (Dz.U. 2012 poz. 964)*
13. *Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2123, z 2023 r. poz. 1972).*
14. Dokumenty własne placówki
- 15.

Polityka ochrony osób z niepełnosprawnością: dzieci, młodzieży i dorosłych bezbronnych w Domu Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Wodzisławiu Śląskim

Spis treści

Rozdział I	Objaśnienie terminów.....	2
Rozdział II	Zasady tworzenia bezpiecznego środowiska	5
Rozdział III	Rekrutacja, weryfikacja i szkolenia personelu	7
Rozdział IV	Działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa małoletnich.....	9
Rozdział V	Zasady bezpiecznych relacji personel – małoletni/ osoba zależna, małoletni/ osoba zależna - małoletni/ osoba zależna	10
Rozdział VI	Zasady ochrony danych osobowych i wizerunku dziecka	12
Rozdział VII	Zasady dostępu dzieci z niepełnosprawnością/ osób zależnych do Internetu.....	13
Rozdział VIII	Procedury interwencji w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa dziecka/ osoby zależnej.....	15
Rozdział IX	Dokumentowanie zdarzeń podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia dziecka/osoby zależnej i archiwizowanie wytworzonej dokumentacji.....	24
Rozdział X	Monitoring stosowania Polityki.....	25
Rozdział XI	Przepisy końcowe	26

Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Wodzisławiu Śląskim jest placówką pobytu stałego, koedukacyjną przeznaczoną dla dorosłych, dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną. Dom zaspokaja niezbędne potrzeby bytowe, edukacyjne, społeczne, religijne na poziomie obowiązującego standardu poprzez: uwzględnienie stopnia sprawności psychicznej i fizycznej wychowanka; zabezpieczenie mieszkańcom wolności, intymności, godności i poczucia bezpieczeństwa. Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez pracowników placówki jest działanie dla dobra podopiecznego i w jego najlepszym interesie.

Rozdział I **Objaśnienie terminów**

§ 1

Dane osobowe dziecka/osoby zależnej - to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka/osoby zależnej.

Delegat – osoba wyznaczona przez Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej do przyjmowania zgłoszeń od osób skrzywdzonych przez członkinie Zgromadzenia, bądź skrzywdzonych korzystających ze wsparcia instytucji prowadzonych przez Zgromadzenie.

Dyrektor - osoba mianowana przez Przełożoną Generalną Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej.

Niepełnosprawność (osoby z niepełnosprawnością): osoby z niepełnosprawnością fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, która w oddziaływaniu z różnymi barierami może utrudniać im pełne i skuteczne uczestnictwo w społeczeństwie, na równych zasadach z innymi.

Dziecko: każda osoba do ukończenia 18. roku życia. Uwzględniając charakter placówki oraz znajdujących się w niej osób z różnymi niepełnosprawnościami będziemy mieli do czynienia z **osobami zależnymi/bezbronniymi** (wynika to z choroby psychicznej oraz niepełnosprawności). Dla nich prawo nie określa limitu wieku. Posługując się terminem **dziecko** w niniejszym dokumencie będziemy mieli na myśli wszystkich **podopiecznych/mieszkańców** Domu Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Wodzisławiu Śląskim. Wszyscy oni podlegają ochronie wyznaczonej przez Standardy Ochrony Małoletnich.

Dziecko/osoba zależna/osoba bezbronna – terminy stosowane zamiennie.

Krzywdzenie dziecka - przez krzywdzenie dziecka należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika placówki, lub zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbywanie. Wyróżnia się 5 podstawowych form krzywdzenia:

- 1) **Przemoc fizyczna** wobec dziecka to przemoc, w wyniku której dziecko doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone. Krzywda ta następuje w wyniku działania bądź zaniechania działania ze strony rodzica lub innej osoby odpowiedzialnej za dziecko, lub której dziecko ufa, bądź która ma nad nim władzę. Przemoc fizyczna wobec dziecka może być czynnością powtarzalną lub jednorazową.
- 2) **Przemoc psychiczna** wobec dziecka to przewlekła, нефizyczna, szkodliwa interakcja pomiędzy dzieckiem a opiekunem, obejmująca zarówno działania, jak i zaniechania. Zaliczamy do niej m.in.: niedostępność emocjonalną, zaniedbywanie emocjonalne, relację z dzieckiem opartą na wrogości, obwinianiu, oczernianiu, odrzucaniu, nieodpowiednie rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z dzieckiem, niedostrzeganie lub nieuznawanie indywidualności dziecka i granic psychicznych pomiędzy rodzicem a dzieckiem.
- 3) **Wykorzystywanie seksualne dziecka** to włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody i/lub na którą nie jest dojrzałe rozwojowo i nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi danego społeczeństwa. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności, władzy. Wykorzystanie seksualne może przyjąć również formę wyzyskiwania seksualnego, czyli jakiegokolwiek faktycznego lub usiłowanego nadużycia pozycji podatności na zagrożenia, przewagi sił, lub zaufania, w celach seksualnych, w tym, ale nie wyłącznie, czerpanie zysków finansowych, społecznych lub politycznych z seksualnego wykorzystywania innej osoby. Szczególne zagrożenie wyzyskiwaniem seksualnym zachodzi w czasie kryzysów humanitarnych. Zagrożenie wyzyskiwaniem istnieje zarówno wobec dzieci jak i ich opiekunów.
- 4) **Zaniedbywanie dziecka** to chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie jego podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych i/lub nierespektowanie jego podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju. Do zaniedbywania dochodzi w relacji dziecka z osobą, która jest zobowiązana do opieki, wychowania, troski i ochrony dziecka.
- 5) **Przemoc rówieśnicza** - (agresja rówieśnicza, bullying): występuje, gdy dziecko doświadcza różnych form przemocy ze strony rówieśników, bezpośrednio lub z użyciem technologii komunikacyjnych (internetu i telefonów komórkowych). Ma miejsce wtedy, gdy działanie ma na celu wyrządzenie komuś przykrości lub krzywdy (intencjonalność), ma charakter systematyczny (powtarzalność), a ofiara jest słabsza od sprawcy bądź grupy sprawców. Obejmuje przemoc werbalną (np. przezywanie, dogadywanie, ośmieszanie), relacyjną (np. wykluczenie z grupy, ignorowanie, nastawianie innych przeciwko osobie), fizyczną (np. pobicie, kopanie, popychanie, szarpanie), materialną (np. kradzież, niszczenie przedmiotów), wykorzystanie seksualne - dotykanie intymnych części ciała lub

zmuszanie do stosunku płciowego lub innych czynności seksualnych przez rówieśnika, przemoc uwarunkowaną normami i stereotypami związanymi z płcią.

„Osoba zaufania”: to osoba bezpieczna dla dziecka, z którą rozmawia o swojej sytuacji i darzy ją zaufaniem. Może nią być każdy pracownik wybrany przez małoletniego / osobę zależną. „Osoba zaufania” pozostaje w stałym kontakcie z dzieckiem i innymi osobami, które są zaangażowane w pomoc dziecku/osobie zależnej.

Opiekunem dziecka jest osoba uprawniona do reprezentacji i stanowieniu o dziecku w szczególności jego przedstawiciel ustawowy (rodzic/opiekun prawny) w rozumieniu art. 145 -177 Ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy.

Organ Prowadzący – Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej.

Osoba odpowiedzialna za bezpieczeństwo w Internecie - członek kadry, sprawujący nadzór nad korzystaniem z Internetu przez dzieci w trakcie wypoczynku oraz nad bezpieczeństwem dzieci w Internecie.

Osoba odpowiedzialna za ochronę dziecka – członek kadry odpowiedzialny za przyjmowanie zgłoszeń o zagrożeniu dobra dziecka i podejmowanie interwencji przed właściwymi organami lub instytucjami.

Osoba odpowiedzialna za politykę ochrony dzieci wdrażającą standardy ochrony dzieci - członek kadry sprawujący nadzór nad prawidłowym stosowaniem standardów ochrony dziecka oraz ich aktualność.

Osoba odpowiedzialna za udzielanie wsparcia dziecku - członek kadry odpowiedzialny za opracowanie planu wsparcia dziecka i jego monitorowanie.

Placówka / Dom – Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Wodzisławiu Śląskim

DPS – Dom Pomocy Społecznej.

Pracownik (personel) - osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej, członek organizacji (siostra zakonna), wolontariusz, stażysta, (wychowawca, koordynator, opiekun dziecięcy, pracownik obsługi, pracownik administracyjny, konserwator/kierowca).

Praktykanci placówki - osoby pełnoletnie odbywające praktykę zawodową na podstawie skierowania lub umowy cywilno-prawnej.

Rejestr interwencji – dokumentacja zawierająca rejestr ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru dziecka, uwzględniający informacje o zgłoszeniu ze wskazaniem osoby zgłaszającej, osoby podejrzewanej o krzywdzenie (opiekun, członek personelu, inne dziecko, inna osoba), rodzaju podjętej interwencji (zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa, wnioski o wgląd w sytuację rodziny, wszczęcie procedury Niebieskie Karty), daty interwencji oraz dokumenty wytworzone podczas interwencji (m.in. notatki służbowe, karty interwencji, kopie zawiadomień/wniosków wysyłanych do właściwych służb).

Stażysta placówki – osoba pełnoletnia odbywająca staż zawodowy.

Wolontariusz placówki - osoba pełnoletnia wspierająca pracę Placówki na podstawie *Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (Dz. U. Z 2023 r. poz.. 57)1.

Mieszkaniec /Pensjonariusz - każda osoba umieszczona w DPS na mocy Postanowienia Sądu oraz Skierowana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim. (terminy stosowane zamiennie)

Zespół Merytoryczny ds. Polityki ochrony małoletnich – zespół osób (pracowników domu) odpowiedzialny za monitoring polityki ochrony małoletnich. W skład Zespołu wchodzi dyrektor, psycholog, koordynator, pracownik odpowiedzialny za bezpieczeństwo w sieci na terenie placówki.

Zgoda rodzica dziecka/osoby zależnej - oznacza zgodę, co najmniej jednego z rodziców dziecka/opiekunów. Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny.

Rozdział II

Zasady tworzenia bezpiecznego środowiska

§ 2

1. Dzieci z niepełnosprawnością i dorosłe osoby zależne wymagają właściwego podejścia i wsparcia, zarówno na poziomie funkcjonalnym, jak i środowiskowym. Osoby z różnorodną niepełnosprawnością są najczęściej zależne od innych w zakresie zaspokajania najbardziej podstawowych potrzeb fizjologicznych i psychicznych. To wzmacnia w nich poczucie zależności od innych oraz braku możliwości zmiany swojej sytuacji i świadomości, że mogą się zwrócić o pomoc. W przypadku gdy niepełnosprawność powoduje trudności komunikacyjne (zaburzenia narządu mowy, słuchu, wzroku) osoby takie najczęściej nie potrafią zwrócić się o pomoc. Aby stworzyć bezpieczne środowisko funkcjonowania dla dzieci z niepełnosprawnością / osób zależnych w Domu Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim zostały określone czynniki ryzyka, które sprzyjają krzywdzeniu, w tym wykorzystaniu seksualnemu oraz czynniki chroniące, które zmniejszają ryzyko, że małoletni doświadczy krzywdzenia, a w razie wystąpienia przemocy – mogą złagodzić jej niekorzystny wpływ na jego rozwój.

A. Czynniki ryzyka krzywdzenia osób z niepełnosprawnością / i / osób zależnych

- 1) Osoby z niepełnosprawnością intelektualną, szczególnie w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim, charakteryzuje: myślenie konkretno-obrazowe, brak lub niski poziom krytycyzmu, nadmierna ufność i otwartość, infantylizm, spolegliwość.
- 2) Ze względu na swoją niepełnosprawność łatwo ulegają wykluczeniu z grupy rówieśniczej.

- 3) Często osoby te chcą skupić na sobie uwagę opiekunów poprzez różnego rodzaju zachowania prowokacyjne.
- 4) Bardzo często osoby te mają trudności w komunikacji z innymi (np. różnego rodzaju zaburzenia lub brak mowy).
- 5) Brak możliwości samodzielnej obrony, reakcji na przemoc, zrozumienia zaistniałej sytuacji, niepełnosprawność ruchowa, która uniemożliwia ucieczkę, obronę w sytuacji zagrożenia, w tym wykorzystywania seksualnego.
- 6) Deficyty rozwojowe utrudniające rozeznanie faktu naruszenia granic fizycznych oraz jego zakomunikowanie.
- 7) Permanentne narażenie na przekraczanie granic cielesnych przez opiekunów w związku z czynnościami higienicznymi, pielęgnacyjnymi oraz zachowaniami impulsywnymi niepełnosprawnych rówieśników, stała zależność od opiekunów, zwłaszcza w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa fizycznego i ruchu.
- 8) Częściowa lub całkowita zależność w zaspakajaniu potrzeb fizjologicznych od opiekuna
- 9) Poważne ograniczenie możliwości realizowania zadań rozwojowych w związku z wieloraką niepełnosprawnością.
- 10) Stałe zagrożenie życia, zdrowia, bezpieczeństwa w związku z nieprzystosowaniem (ograniczoną samodzielnością, licznymi chorobami współistniejącymi z niepełnosprawnością, niską samokontrolą zachowania, nierozpoznawaniem niebezpieczeństwa w związku z deficytami intelektualnymi).
- 11) Potencjalny dostęp niektórych dzieci do nieodpowiednich do wieku, poziomu rozwoju i rozumienia treści w Internecie (w tym pornografii).
- 12) Nawiazywanie w rzeczywistości i sieci kontaktów potencjalnie zagrażających.
- 13) Opóźnione i zakłócone procesy separacji od rodziców (np. wspólne spanie z rodzicem od urodzenia i nadal w wieku nastoletnim, aby ułatwić zabiegi opiekuńcze w nocy).
- 14) Brak lub niski poziom kontroli impulsów.
- 15) Deprywacja ważnych potrzeb rozwojowych - zwłaszcza społecznych, autonomii, akceptacji, więzi i relacji rówieśniczych, seksualnych (poważne trudności w zaspokajaniu potrzeb psychoseksualnych).
- 16) Niska wiarygodność zeznań osoby posługującej się alternatywnymi sposobami komunikacji z dodatkowym deficytem intelektualnym - dla wymiaru sprawiedliwości.

B. Czynniki chroniące zmniejszające ryzyko doświadczenia krzywdy

- 1) Rodzice, opiekunowie, wychowawcy, nauczyciele posiadają niezbędny zasób wiedzy dotyczącej charakteru niepełnosprawności dziecka.
- 2) Brak dysfunkcji w rodzinie.

- 3) Profesjonalnie przygotowani opiekunowie, personel placówki, posiadają odpowiednią wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dzieci.
- 4) Personel domu zidentyfikował indywidualne potrzeby oraz specyfikę funkcjonowania ze szczególnym uwzględnieniem charakteru niepełnosprawności dziecka.
- 5) Zindywidualizowana edukacja seksualna (granice intymności, bezpieczny i niebezpieczny dotyk, kontrola ciała, reagowanie na niechcianą aktywność seksualną ze strony innych itp.).
- 6) Trening asertywności - zdolności do odmawiania w sytuacjach groźnych czy niejednoznacznych, uczenie osób z niepełnosprawnością zachowań, jakie powinny podjąć, kiedy tracą poczucie bezpieczeństwa w określonych relacjach.
- 7) Szkolenia dla nauczycieli, pracowników socjalnych, pracowników ośrodków opieki dot. problemu wykorzystania seksualnego (symptomy, jak rozmawiać z dzieckiem, jakie są procedury postępowania),
- 8) Dostęp do metod komunikacji i środków łączności, które umożliwią osobom z niepełnosprawnością, u których występuje zaburzona funkcją mowy porozumiewanie się z najbliższym otoczeniem.
- 9) Dobrze zdefiniowany kodeks zachowań, jeśli chodzi o przestrzeganie kontaktu fizycznego.
- 10) Plan działania w przypadku podejrzenia krzywdzenia podopiecznego, w tym wykorzystania seksualnego.
- 11) Jasne struktury zarządzania i organizacyjne oparte o profesjonalne doświadczenie, jasno określona odpowiedzialność,
- 12) Jasno określona współpraca z zewnętrznymi instytucjami zajmującymi się ochroną osób z niepełnosprawnością i zależnych.

Rozdział III **Rekrutacja, weryfikacja i szkolenia personelu**

§ 3

1. Weryfikacja osób pracujących z dziećmi i wolontariuszy przewidziana prawem
  - 1) Zaświadczenie o niekaralności (w tym głównie, jeśli chodzi o przestępstwa określone w art. 189a KK – handel ludźmi, art. 207 KK – znęcanie, oraz w ustawie z dn. 29.07.2005 o przeciwdziałaniu narkomanii) – por art. 21. 3 Ustawy;
  - 2) Sprawdzenie w Rejestrze Sprawców Przepływów na tle seksualnym; wydruk z Rejestru należy przechowywać w aktach osobowych pracownika lub analogicznej dokumentacji dotyczącej wolontariusza/osoby zatrudnionej w oparciu o umowę cywilnoprawną.

- 3) Osoby, które w ostatnim 20 leciu mieszkały poza Polską przedkładają informację z rejestrów karnych tych państw (por art. 21. 5-6 Ustawy) **(załącznik nr 2)**
- 4) Osoba posiadająca obywatelstwo inne niż polskie przedkłada informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi, bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla w/w celów (por art. 21. 5-6 Ustawy) **(załącznik nr 2)**
- 5) Jeżeli prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja o niekaralności nie przewiduje wydawania takiej informacji lub nie prowadzi rejestru karnego, wówczas kandydat/kandydatka składa pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 25 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec niej innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściła się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi. Pod oświadczeniami składanymi pod rygorem odpowiedzialności karnej składa się oświadczenie o następującej treści: Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Oświadczenie to zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. **(załącznik nr 2)**

§ 4

Każdy pracownik ma obowiązek zapoznania się z wewnętrzną polityką ochrony i bezpieczeństwa i podpisania oświadczenia o przestrzeganiu zasad obowiązujących w placówce. **(załącznik nr 4)**

§ 5

Każda nowozatrudniona osoba przed dopuszczeniem do wykonywania obowiązków związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi placówka przejdzie szkolenia wstępne dotyczące wewnętrznej polityki bezpieczeństwa i ochrony w placówce, w tym zagrożeń związanych z różnymi formami możliwych nadużyć i ich rozpoznawaniem, uwzględniając specyfikę funkcjonowania osób z różnymi niepełnosprawnościami.

Rozdział IV Działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa małoletnich

§ 6

1. Edukacja dzieci:

- 1) zindywidualizowana (dostosowana do poziomu rozwoju psychofizycznego, potrzeb) edukacja seksualna osób z niepełnosprawnościami (granice fizyczne i ochrona intymności, różnicowanie - bezpieczny i niebezpieczny dotyk, kontrola ciała, reagowanie na niechcianą aktywność seksualną ze strony innych itp.)
- 2) trening asertywności - zdolności do odmawiania, protestu w sytuacjach groźnych czy niejednoznacznych, uczenie osób niepełnosprawnych/zależnych zachowań, jakie powinny podjąć, kiedy tracą poczucie bezpieczeństwa w określonych relacjach
- 3) prosty, uwzględniający możliwości rozwojowe wychowanka, przekaz procedur reagowania w sytuacji zagrożenia poczucia bezpieczeństwa, tak by każdy wychowanek wiedział do kogo się zgłosić, gdy dzieje się coś, co go niepokoi.

2. Profesjonalne przygotowanie opiekunów osób z niepełnosprawnością, systematyczne szkolenia.

- 1) Warsztaty dla rodziców/opiekunów prawnych m.in. dot. seksualności osób niepełnosprawnych oraz problemu wykorzystania seksualnego (symptomy, jak rozmawiać z dzieckiem, jakie są procedury postępowania, gdzie szukać wsparcia),
- 2) Szkolenia pracowników i wolontariuszy uwzględniające:
  - a) Czynniki ryzyka krzywdzenia osób z niepełnosprawnością.
  - b) Specyfikę seksualności osób z niepełnosprawnością intelektualną, aby chronić je przed przemocą tego typu,
  - c) Zasady bezpiecznych relacji personel–dziecko i dziecko – dziecko,
  - d) Symptomy mogące świadczyć o doświadczaniu przemocy, w tym wykorzystania seksualnego, przez dziecko,
  - e) Procedury reagowania w przypadku podejrzenia krzywdzenia.

§ 7

Placówka posiada dobrze zdefiniowany kodeks zachowań, który określa oczekiwania i zachowania mające na celu ochronę i dobro każdej osoby. Pracownicy, rodzice, opiekunowie i podopieczni zostają zapoznani z kodeksem zachowania i akceptują jego postanowienia. Pracownicy zobowiązują się do ich przestrzegania poprzez podpisanie dokumentu. **(załącznik nr 4)**

§ 8

W placówce tworzy się dostosowania organizacyjne i fizyczne zmniejszające ryzyko wystąpienia nadużyć. (dostosowane do rodzajów niepełnosprawności podopiecznych i ich potrzeb w zakresie opieki i terapii).

§ 9

1. W Domu Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim jasno określone są obowiązki osób delegowanych do monitorowania realizacji standardów ochrony, reagowania na sygnały naruszenia Polityki ochrony i prowadzenia rejestru zgłoszeń, udzielenia wsparcia po ujawnieniu krzywdzenia, monitoringu korzystania z Internetu. **(załącznik nr 7)**
2. Dom ma opracowane, jasno określone i stale dostępne zasady, procedury i narzędzia dotyczące wszystkich aspektów bezpieczeństwa i ochrony przed nadużyciami oraz reagowania na podejrzenie krzywdzenia (kodeks zachowania, wewnętrzne procedury postępowania),
3. W placówce jasno określona jest współpraca z zewnętrznymi instytucjami zajmującymi się ochroną dzieci, są dostępne informacje kontaktowe do tych instytucji i osób, które mogą udzielić profesjonalnego wsparcia w przypadku podejrzenia o krzywdzenia małoletnich w tym wykorzystania seksualnego.

Rozdział V

Zasady bezpiecznych relacji personel – małoletni/ osoba zależna, małoletni/ osoba zależna - małoletni/ osoba zależna

§ 10

1. W Domu Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim określone są zasady bezpiecznych relacji całego personelu wskazujące, jakie zachowania są niedozwolone w kontakcie z małoletnimi, a jakie pożądane; uwzględniające deficyty wynikające z niepełnosprawności intelektualnej oraz innych rodzajów niepełnosprawności (ruchowej, wzrokowej, słuchowej, autyzmu), stanowiące czynniki ryzyka wystąpienia krzywdzenia dziecka z niepełnosprawnością / osoby zależnej.
2. W domu wypracowana jest forma komunikacji wzajemnej dostosowana do możliwości psychofizycznych dziecka/ osoby zależnej, umożliwiająca wyrażenie przez dziecko/ osobę zależną swojej woli, w tym akceptacji lub sprzeciwu, jeśli jest taka potrzeba wskazane jest wykorzystanie alternatywnych lub wspomagających metod komunikacji.

3. W ramach identyfikacji sytuacji osoby z niepełnosprawnością/ zależnej i zapewnienia jej samej i innym osobom w jego otoczeniu ochrony przeprowadza się diagnozę indywidualnych potrzeb dziecka/osoby zależnej (w uzasadnionym zakresie) oraz specyfiki jego funkcjonowania.
4. Diagnoza funkcjonalna na potrzeby ochrony i bezpieczeństwa w szczególności opisuje:
  - 1) funkcjonowanie poznawcze, emocjonalne i społeczne ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki niepełnosprawności dziecka/ osoby zależnej;
  - 2) warunki i sposoby niezbędne do zaspokojenia podstawowych potrzeb dziecka/ osoby zależnej (fizjologicznych, w tym sensorycznych, psychofizycznych, w tym potrzeby bezpieczeństwa itp.) oraz konsekwencje ich deprivacji;
  - 3) sposoby regulacji emocji przez dziecko/ osobę zależną;
  - 4) sposób reagowania na bliskość fizyczną innych osób;
  - 5) sposób komunikowania się dziecka/ osoby zależnej (język, specyficzne narzędzia oraz ich rodzaj);
  - 6) inne czynniki istotne dla dziecka/ osoby zależnej.
5. Osoby pracujące Domu Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim są zapoznane, w zakresie wynikającym z przydzielonych obowiązków, z typowym zakresem funkcjonowania osób z niepełnosprawnością/ zależnych (podstawa: diagnoza psychopedagogiczna i funkcjonalna). Potrafią rozpoznać odstępstwa od normy funkcjonalnej u dziecka/osoby zależnej.
6. Ze względu na możliwość wystąpienia wśród dzieci z niepełnosprawnością intelektualną/ osób zależnych wysokiego ryzyka zachowań trudnych, w tym agresywnych, autoagresywnych, problemowych zachowań seksualnych, w placówce/ instytucji:
  - 1) dokonano indywidualnej oceny ryzyka - ustalono czynniki mogące wywołać takie niepożądane reakcje u dzieci/ osób zależnych,
  - 2) we współpracy z rodzicami /opiekunami prawnymi, opracowano indywidualną procedurę interweniowania, opartą na potrzebach/cechach małoletniego; Procedura reagowania w przypadku zachowania trudnego, agresywnego lub przemocy ze strony małoletniego/ osoby zależnej opisana jest w § 27 i 28 niniejszego dokumentu/ stanowi załącznik nr 12 do Standardów

§ 11

Szczegółowe zasady bezpiecznych relacji personel – dziecko i dziecko-dziecko opisane są w Kodeksie Zachowań. Kodeks Zachowań stanowi **załącznik nr 3** do Standardy Ochrony Osób z niepełnosprawnością: dzieci, młodzieży i bezbronnych dorosłych w Domu Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Wodzisławiu Śląskim

Rozdział VI

Zasady ochrony danych osobowych i wizerunku dziecka

§ 12

Dane osobowe wychowanka podlegają ochronie na zasadach określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych). Pracownik, wolontariusz pracujący z wychowankami ma obowiązek zachowania tajemnicy danych osobowych, które przetwarza oraz zachowania w tajemnicy sposobów zabezpieczenia danych osobowych przed nieuprawnionym dostępem. Dane osobowe wychowanka są udostępniane wyłącznie osobom i podmiotom uprawnionym na podstawie odrębnych przepisów

§ 13

1. Dom Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim uznając prawo każdego dziecka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę jego wizerunku.
2. Utrwalanie wizerunku dziecka na terenie placówki i w czasie uroczystości, imprez zewnętrznych, zorganizowanych wyjazdów, turnusów rehabilitacyjnych (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu podopiecznego itp.) możliwe jest po uprzednim uzyskaniu pisemnej zgody rodziców/prawnych opiekunów.
3. Wizerunek dziecka powinien zawsze stanowić wyraz szacunku dla jego wartości i godności, dlatego wychowankowie powinni być całkowicie ubrani, a sytuacja zdjęcia/nagrania nie może być dla dziecka poniżająca, ośmieszająca ani nie ukazująca go w negatywnym kontekście.
4. Zdjęcia/nagrania dzieci powinny się koncentrować na wykonywanych przez nich czynnościach i w miarę możliwości przedstawiać podopiecznych w grupie, a nie pojedyncze osoby.
5. Powinno się unikać podpisywania zdjęć/nagrań informacjami identyfikującymi dziecko z imienia i nazwiska. Jeśli konieczne jest podpisanie dziecka używamy tylko imienia.
6. Jeżeli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda rodziców/opiekunów prawnych na utrwalanie wizerunku dziecka nie jest wymagana.
7. Utrwalony wizerunek uczestników imprez może być rozpowszechniany przez placówkę, w szczególności poprzez wywieszenie na tablicach w placówce, stronie internetowej, materiałach i broszurach informacyjnych zarówno w formie elektronicznej jak i drukowanej, sprawozdaniach i innych materiałach dokumentujących funkcjonowanie w celach promocyjnych i sprawozdawczych, w tym również łącznie z wizerunkiem innych uczestników imprezy oraz komentarzem opisującym przebieg imprezy.

§ 14

Rejestrowanie wizerunku dzieci przez osoby trzecie i media

1. Jeśli przedstawiciele mediów lub dowolna inna osoba będą chcieli zarejestrować organizowane przez placówkę wydarzenie i opublikować zebrany materiał, muszą zgłosić taką prośbę wcześniej i uzyskać zgodę dyrekcji. W takiej sytuacji należy upewnić się, że rodzice/opiekunowie prawni udzielili pisemnej zgody na rejestrowanie wizerunku ich dzieci.
2. Przedstawiciele mediów czy inne osoby mające zamiar utrwałać wizerunek podopiecznych Domu Pomocy Społecznej są zobowiązane do udzielenia następujących informacji:
  - 1) imię, nazwisko i adres osoby lub redakcji występującej o zgodę,
  - 2) uzasadnienie potrzeby rejestrowania wydarzenia oraz informacji, w jaki sposób i w jakim kontekście zostanie wykorzystany zebrany materiał,
  - 3) podpisanej deklaracji o zgodności podanych informacji ze stanem faktycznym.
3. Personelowi domu nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów i osobom nieupoważnionym utrwalania wizerunku dziecka na terenie instytucji bez pisemnej zgody rodzica/opiekuna prawnego dziecka oraz bez zgody dyrekcji.
4. Personel DPS nie kontaktuje przedstawicieli mediów z dziećmi, nie przekazuje mediom kontaktu do rodziców/opiekunów prawnych dzieci i nie wypowiada się w kontakcie z przedstawicielami mediów o sprawie dziecka lub jego rodzica/opiekuna prawnego. Zakaz ten dotyczy także sytuacji, gdy pracownik jest przekonany, że jego wypowiedź nie jest w żaden sposób utrwalana.
5. W celu realizacji materiału medialnego dyrekcja może podjąć decyzję o udostępnieniu wybranych pomieszczeń instytucji dla potrzeb nagrania. Dyrekcja podejmując taką decyzję poleca przygotowanie pomieszczenia w taki sposób, aby uniemożliwić rejestrowanie przebywających na terenie instytucji dzieci.

Rozdział VII

Zasady dostępu dzieci z niepełnosprawnością/ osób zależnych do Internetu

§ 15

1. Środowisko nowych mediów (przede wszystkim Internetu) może być miejscem ujawniania się potencjałów osób z niepełnosprawnością, w tym niepełnosprawnych intelektualnie, oraz szansą na pełniejsze ich uczestnictwo w życiu społecznym, dlatego dom zapewnia dzieciom/ osobom zależnym dostęp do Internetu.
2. Zgodnie z wieloma badaniami osoby z niepełnosprawnością intelektualną obecne w przestrzeni wirtualnej znacznie częściej padają ofiarą agresji rówieśniczej oraz różnych form, przemocy,

wykorzystywania, w tym seksualnego. W związku z tym podejmuje się działania zabezpieczające dzieci przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju.

- 1) Dostęp małoletniego do Internetu możliwy jest pod nadzorem opiekuna na przeznaczonych do tego komputerach
- 2) Na komputerach i urządzeniach mobilnych mających dostęp do Internetu zainstalowane i aktualizowane jest oprogramowanie zabezpieczające (programy antywirusowe, filtry rodzicielskie).
- 3) Dzieci są edukowane, adekwatnie do ich możliwości w zakresie percepcji i rozumienia (np. instrukcja pożądaných zachowań przedstawiona w formie obrazkowej lub w postaci prostych instrukcji słownych), - w zakresie zasad bezpiecznego korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych
- 4) Dzieci/ osoby zależne, których stopień niepełnosprawności umożliwia samodzielne korzystanie z komputerów, urządzeń mobilnych z dostępem do Internetu zarówno w przypadku dzieci jak i pełnoletnich osób z niepełnosprawnością intelektualną, które mają ograniczone prawa i związane ze stopniem niepełnosprawności intelektualnej deficyty poznawcze nie pozwalające rozeznaczyć sytuacji naruszania granic, mają możliwość posiadania własnych urządzeń mobilnych (telefon komórkowy, tablet) z dostępem do Internetu. Ze względu na zapewnienie im bezpieczeństwa online na urządzeniach mobilnych, z których korzystają zainstalowane są aplikacje, programy, które pozwalają m.in. na sprawdzenie przez ile czasu urządzenie wykorzystywane jest do przeglądania stron www i dają możliwość zablokowania dostępu do wybranych stron www.

§ 16

Dyrektor wyznacza osobę odpowiedzialną za bezpieczeństwo sieci w instytucji. Do obowiązków tej osoby należą:

- 1) Zabezpieczenie sieci internetowej placówki przed niebezpiecznymi treściami poprzez instalację i aktualizację odpowiedniego, nowoczesnego oprogramowania.
- 2) Aktualizowanie oprogramowania w miarę potrzeb.
- 3) Upowszechnianie wśród mieszkańców wiedzy o bezpieczeństwie oraz kształtowanie właściwej postawy wobec zagrożeń związanych z korzystaniem z technologii informacyjno-komunikacyjnych.
- 4) Przynajmniej raz w miesiącu sprawdzanie, czy na urządzeniach ze swobodnym dostępem podłączonych do Internetu nie znajdują się niebezpieczne treści. W przypadku znalezienia niebezpiecznych treści, wyznaczony pracownik stara się ustalić kto korzystał z komputera w czasie ich wprowadzenia. Informację o małoletnim, który korzystał z komputera w czasie wprowadzenia niebezpiecznych treści, wyznaczony pracownik przekazuje dyrektorowi, który, uwzględniając możliwości percepcyjne małoletniego przeprowadza z nim rozmowę na temat bezpieczeństwa w

Internecie. Jeżeli w wyniku przeprowadzonej rozmowy uzyska informacje, że dziecko jest krzywdzone, podejmuje działania opisane w procedurze interwencji.

Rozdział VIII

Procedury interwencji w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa dziecka/ osoby zależnej

§ 17

1. Zagrożenie bezpieczeństwa dziecka może przybierać różne formy, z wykorzystaniem różnych sposobów kontaktu i komunikowania:
  - 1) przestępstwo na szkodę małoletniego (np. przemoc fizyczna i psychiczna, wykorzystywanie seksualne, znęcanie),
  - 2) inne formy krzywdzenia, niebędącej przestępstwem (np. ośmieszanie, dyskryminowanie, nierówne traktowanie, niedocenianie, ignorowanie problemów i potrzeb małoletniego, nadmierna krytyka, zawstydzanie, stawianie nieadekwatnych do wieku i możliwości rozwojowych małoletniego oczekiwań, oczernianie małoletniego i jego środowiska rodzinnego)
  - 3) zaniedbania potrzeb życiowych małoletniego (np. związanych z żywieniem, higieną czy zdrowiem).
2. Ze względu na charakteryzującą osoby z niepełnosprawnością niską zdolnością do samodzielnej obrony, reakcji na przemoc, zrozumienia zaistniałej sytuacji, deficyty nie pozwalają rozeznaczyć naruszenia granic fizycznych oraz zakomunikować tego faktu - istotnym elementem jest profilaktyka przemocy i wykorzystania oraz przygotowanie opiekunów, wychowawców, nauczycieli do podjęcia interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia.
3. Identyfikacja przemocy wobec osób z niepełnosprawnością, np. z głębszą niepełnosprawnością, z problemami w komunikowaniu się, jest bardzo trudna. Zarówno małoletni, jak i dorosłe osoby niepełnosprawne z trudnościami w mówieniu, posługiwaniu się gestem, nie chodzący czy też z trudnościami w nawiązywaniu kontaktu z innymi ludźmi, mają ograniczone możliwości, by bronić się przed przemocą lub poinformować o niej, często są zupełnie bezbronni wobec zachowań przemocowych - im głębszy stopień niepełnosprawności tym większe zagrożenie krzywdzeniem.
4. Zbyt pochopne klasyfikowanie zaburzeń w zachowaniu jako typowych objawów towarzyszących niepełnosprawności intelektualnej może zatrzeć jedyne komunikaty, również niewerbalne, jakie dziecko może przekazać po traumatycznym doświadczeniu krzywdy seksualnej.
5. Każde dziecko z niepełnosprawnością intelektualną cechuje duża indywidualność zarówno w toku rozwoju, jak i w sposobie funkcjonowania. Toteż w żaden sposób nie da się podać prawdopodobnego schematu reagowania na doświadczenie przemocy, właściwego wobec wszystkich dzieci/osób zależnych. Zarówno znaczenie jakie dziecko nada temu doświadczeniu, jak i komunikowanie światu swoich przeżyć może być skrajnie odmienne od tzw. „typowego”.

6. Każdy członek personelu ma obowiązek zareagować w sytuacji agresji, przemocy (będąc świadkiem zdarzenia lub osobą poinformowaną o zdarzeniu) tj. podjąć próbę przerwania sytuacji, zapewnić bezpieczeństwo osobom: świadkom, krzywdzonemu, krzywdzącemu – ich odizolowanie oraz poinformować o zaistniałej sytuacji dyrektora Domu Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim
7. Zgłoszenia powinny być dokonywane w dobrej wierze. Oznacza to, że osoba zgłaszająca w chwili dokonywania zgłoszenia miała uzasadnione przekonanie, że treść zgłoszenia jest prawdziwa.

W sytuacji podejrzenia lub ujawnienia krzywdzenia zawsze należy małoletniemu/ osobie zależnej stworzyć możliwość wypowiedzenia się, przedstawienia swojego zdania/opinii, pamiętając, że może to być dla małoletniego/ osoby zależnej pierwsza i jedyna rozmowa (osoba pokrzywdzona może już nie podjąć więcej prób poszukiwania wsparcia). Wskazania dotyczące rozmowy opisane są w Kodeksie Zachowań – załącznik nr 3 do Standardy Ochrony Osób z niepełnosprawnością: dzieci, młodzieży i bezbronnych dorosłych w Domu Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Wodzisławiu Śląskim

8. Dziecko/ osoba zależna może samo wybrać osobę, której zwierzy się ze swoich problemów – tzw. „osoba zaufania”. Może nią być każdy pracownik DPS wybrany przez małoletniego. Osoba ta pozostaje w stałym kontakcie z małoletnim i innymi osobami, które są zaangażowane w pomoc małoletniemu. Niedopuszczalnym jest zaniechanie podjęcia stosownych działań lub zobowiązanie się przed dzieckiem do zachowania tajemnicy.
9. Celem rozmowy z dzieckiem, ofiarą przemocy jest nie tylko zebranie informacji o trudnym dla niego wydarzeniu, ale przede wszystkim udzielenie mu wsparcia.

§ 18

Powołanie i zadania Zespołu Interwencyjnego

1. W każdym przypadku zgłoszenia krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia dziecka dyrektor domu powołuje Zespół Interwencyjny, do wstępnego zdiagnozowania sytuacji ofiary, oceny czynników ryzyka, rozpoznania przyczyn zaistniałych trudności oraz ustalenia sposobu zaradzenia im w celu niezwłocznej poprawy sytuacji dziecka/ osoby zależnej.
2. W skład Zespołu Interwencyjnego mogą wejść: psycholog, opiekun, dyrektor, w razie możliwości, osoby pracujące w gabinecie pomocy przedmedycznej (pielęgniarka), pracownik zgłaszający podejrzenie stosowania przemocy, inni pracownicy mający wiedzę o krzywdzeniu małoletniego/ osoby zależnej oraz koordynator Standardów Ochrony Małoletnich.
3. W przypadku zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia małoletniego/ osoby zależnej Zespół prowadzi postępowanie wyjaśniające, opierając się na następujących zasadach:
  - 1) **Rzetelność.** Zespół prowadzi postępowanie w sposób rzetelny, dążąc do ustalenia przebiegu zdarzenia oraz wszystkich istotnych okoliczności.

- 2) **Bezstronność.** Zespół działa w sposób bezstronny, obiektywnie oceniając dowody i nie faworyzując uczestników.
- 3) **Respektowanie praw osób uczestniczących w postępowaniu wyjaśniającym.** Postępowanie jest zorientowane na dobrostan osoby, która mogła doświadczyć krzywdy. Jeśli krzywda jest oczywista, zespół bezzwłocznie ustala potrzeby osoby, która doświadczyła krzywdy i wraz z dyrektorem podejmuje działania mające na celu udzielenie wsparcia, w szczególności ochronę zdrowia (fizycznego i psychicznego), przeciwdziałanie dalszym nadużyciom. Zespół wyjaśniający respektuje prawa wszystkich uczestników postępowania wyjaśniającego. W przypadku kolizji praw różnych uczestników zespół waży interesy obu stron i podejmuje decyzję, która w możliwie największym stopniu realizuje dobro postępowania oraz prawa każdego uczestnika. W takim przypadku i o ile wymagają tego okoliczności sprawy, można tymczasowo wstrzymać realizację prawa jednego z uczestników. Przykładowo można wstrzymać poinformowanie osoby obwinionej o wpływie zgłoszenia w razie ryzyka niszczenia dowodów, wpływania na świadków lub w razie ryzyka działań odwetowych.
- 4) **Domniemanie niewinności i prawo do obrony osoby obwinionej.** Osoba obwiniona ma prawo do informacji, że zgłoszenie wpłynęło oraz do obrony swojego dobrego imienia. W szczególności ma prawo do przedstawienia wyjaśnień oraz zaprezentowania własnej perspektywy. Dopóki nie wykazano winy po stronie osoby obwinionej należy traktować ją jako niewinną. Nie przeczy temu podjęcie środków tymczasowych (na przykład tymczasowe przeniesienie osoby obwinionej na inne stanowisko pracy), mających na celu zabezpieczenie ważnego interesu, na przykład właściwego przebiegu postępowania, bezpieczeństwa świadków lub osoby, która mogła doświadczyć nadużycia. Ponadto wszelkie wątpliwości, których nie udało się usunąć, należy rozstrzygać na korzyść osoby obwinionej.
- 5) **Poufność.** Postępowanie wyjaśniające objęte jest poufnością. Zobowiązanie do poufności podpisują: członkowie zespołu interwencyjnego, w tym eksperci, konsultanci, z którymi zespół interwencyjny konsultuje określone zagadnienia wymagające wiedzy specjalistycznej, którzy jednak nie zostali powołani do zespołu wyjaśniającego; świadkowie oraz inne osoby, z którymi zespół interwencyjny prowadzi rozmowy w ramach postępowania wyjaśniającego.
- 6) **Szybkość.** Zespół prowadzi postępowanie bez zbędnej zwłoki.
- 7) **Obowiązek powiadomienia organów ścigania.** W przypadku gdy na jakimkolwiek etapie postępowania zespół interwencyjny lub inna osoba otrzyma wiarygodną informację o karalnym przygotowaniu albo usiłowaniu lub dokonaniu jednego z czynów zabronionych bezzwłocznie informuje o tym dyrektora. Dyrektor, wykonując obowiązek wynikający z art. 240 Kodeksu karnego, zawiadamia organy ścigania.

4. Zespół interwencyjny na podstawie uzyskanych informacji sporządza plan pomocy dziecku/ osobie zależnej, który dyrektor przedstawia osobom bezpośrednio opiekującym się małoletnim z zaleceniem współpracy przy jego realizacji. Plan pomocy dziecku powinien zawierać wskazania dotyczące:
- 1) podjęcia przez placówkę działań w celu zapewnienia małoletniemu/ osobie zależnej bezpieczeństwa;
  - 2) wsparcia, jakie placówka zaoferuje małoletniemu/ osobie zależnej;
  - 3) skierowania małoletniego osoby zależnej do specjalistycznej placówki pomocy małoletniemu/ osobie zależnej, jeżeli istnieje taka potrzeba.

§ 19

Procedura interwencji w przypadku podejrzenia przemocy domowej

Pod pojęciem przemoc domowa należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.¹

§ 20

1. W przypadku pozyskania przez pracowników informacji o krzywdzeniu dziecka/ osoby zależnej przez jego rodziców/opiekunów należy niezwłocznie podjąć kroki interwencyjne, które zabezpieczą dobro małoletniego. Pracownik ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej i przekazania uzyskanej informacji dyrektorowi. Równoległe do działań związanych z działaniami podejmowanymi wewnątrz placówki, mającymi na celu udzielenie wsparcia dziecku, należy w uzasadnionych przypadkach, uruchomić procedurę zewnętrzną.
2. **W sytuacji podejrzenia przestępstwa** popełnionego na szkodę dziecka/ osoby zależnej ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny:
  - 1) dyrektor placówki składa zawiadomienie na policję lub do prokuratury (obowiązek wynikający z art. 304 k.p.k.),
  - 2) zespół interwencyjny opracowuje plan wsparcia dziecka/ osoby zależnej,
  - 3) w przypadku, gdy z rozmowy z opiekunami wynika, że nie są oni zainteresowani pomocą małoletniemu, ignorują zdarzenie lub w inny sposób nie wspierają małoletniego, który doświadczył krzywdzenia dyrektor sporządza wniosek o wgląd w sytuację rodziny, który kieruje do właściwego sądu rodzinnego/opiekuńczego (**wzór w załączniku nr 9**).

---

¹ Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 ze zm.)

- 4) dalszy tok postępowania leży w kompetencji instytucji, o których mowa w punktach poprzedzających.

§ 21

3. W przypadku, **gdy istnieje zagrożenie dobra dziecka** (zaniedbanie fizyczne, psychiczne, konflikty okołorozwodowe zagrażające dobru podopiecznego, niezaspokajanie podstawowych potrzeb małoletniego, zaniedbanie, nadużywanie przez rodziców/ opiekunów substancji zmieniających świadomość), bądź zauważona jest przemoc fizyczna lub psychiczna wobec małoletniego albo małoletni jest świadkiem przemocy:
- 1) Dyrektor organizuje spotkanie z rodzicami/opiekunami dziecka w celu rozpoznania przyczyn zaistniałych trudności oraz ustalenia sposobu zaradzenia im w celu niezwłocznej poprawy sytuacji małoletniego, a także ustalenie zakresu i sposobów wsparcia opiekunów w dążeniu do trwałej poprawy sytuacji rodzinnej poprzez przeciwdziałanie rozpoznanym przyczynom zaistniałej sytuacji,
  - 2) w przypadku gdy opiekunowie nie będą chcieli uczestniczyć w spotkaniach lub też nie będą stosowali się do przyjętych wspólnie zasad, należy wystąpić do sądu rodzinnego i opiekuńczego z wnioskiem o wgląd w sytuację dziecka/rodziny, uruchomić procedurę „Niebieskiej Karty” (**wzór w załączniku nr 10**).

§ 22

Procedura interwencji w przypadku podejrzenia przemocy ze strony pracowników, wolontariuszy, stażystów, praktykantów

1. W przypadku podejrzenia o krzywdzenie dziecka/ osoby zależnej przez pracownika, wolontariusza osoba ta zostaje natychmiast odsunięta od wszelkich form kontaktu z małoletnimi (nie tylko pokrzywdzonym) do czasu wyjaśnienia sprawy, w sposób nie narażający jej na utratę reputacji. W przypadku analogicznych podejrzeń wobec Dyrektora, stosowne działania podejmuje organ prowadzący.
2. Interwencja prowadzona jest przez dyrektora we współpracy z Zespołem interwencyjnym.
3. Jeżeli zgłoszono krzywdzenie ze strony Dyrektora placówki, a nie została wyznaczona osoba do prowadzenia interwencji, wówczas interwencję podejmuje osoba, która dostrzegła krzywdzenie lub do której zgłoszono podejrzenie krzywdzenia.
4. Dyrektor/ *w obecności Zespołu Interwencyjny* przeprowadza rozmowę wyjaśniającą okoliczności z pracownikiem podejrzanym lub oskarżonym o krzywdzenie oraz innymi świadkami zdarzenia. Należy spisać protokół ustaleń, zawierający szczegółowe rozwiązania mające na celu powstrzymanie dalszego krzywdzenia.
5. Zespół Interwencyjny przeprowadza rozmowę z krzywdzonym dzieckiem starając się ustalić przebieg zdarzenia. W sytuacjach uzasadnionych dobrem dziecka, rozmowę z nim może przeprowadzić, po

upoważnieniu przez dyrektora, osoba, do której małoletni ma zaufanie i która okaże mu wsparcie i cierpliwość. W przypadku osób z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniem mowy lub zaburzeniami ze spektrum autyzmu istotne jest zapewnienie możliwości komunikacji alternatywnej. Ustalenia są spisywane na karcie interwencji **załącznik nr 8**

6. Do udziału w interwencji można włączyć specjalistów, w szczególności psychologów i oligofrenopedagogów, celem skorzystania z ich pomocy przy rozmowie z małoletnim o trudnych doświadczeniach, a także zapewnienia osobom z niepełnosprawnością warunków do właściwej komunikacji.
7. Dyrektor, jeśli jest taka możliwość organizuje spotkanie/a z opiekunami dziecka, którym przekazuje informacje o zdarzeniu oraz o potrzebie/możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia, w tym u innych organizacji lub służb.
8. Jeśli oskarżenia o przemoc wobec dziecka/ osoby zależnej okażą się bezpodstawne, pracownik lub Dyrektor zostanie niezwłocznie przywrócony do pełnienia swoich dotychczasowych obowiązków. W takim przypadku przedsięwzięte zostaną jednocześnie przez Dyrektora (organ prowadzący) wszelkie środki, aby zaistniała sytuacja nie odbiła się negatywnie na sytuacji pracownika lub Dyrektora, pod adresem którego skierowane zostały bezpodstawne zarzuty.

§ 23

1. Jeżeli wystąpiło uszkodzenie ciała małoletniego lub potrzebuje on pomocy lekarskiej pracownik, który pierwszy powziął informację o zagrożeniu powinien skonsultować sytuację z pielęgniarką bądź wezwać pogotowie, wypełnić kartę interwencji i przekazać informację dyrektorowi placówki
2. W przypadku podejrzenia, że życie dziecka jest zagrożone lub grozi mu ciężki uszczerbek na zdrowiu należy niezwłocznie poinformować odpowiednie służby (Policja, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc pod numer 112 lub 998 (pogotowie). Poinformowania służb dokonuje pracownik, który pierwszy powziął informację o zagrożeniu i następnie wypełnia kartę interwencji.

§ 24

1. W przypadku, gdy wobec małoletniego popełniono przestępstwo² dyrektor sporządza zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa i przekazuje je do właściwej miejscowo policji lub prokuratury. Wzór zawiadomienia znajduje się w **załączniku nr 11**
2. Jeżeli sprawcą jest osoba duchowna (kapłan, siostra zakonna) zgłoszenie należy przekazać również delegatowi diecezjalnemu lub zakonnemu.

---

² Przeszypstwa ścigane z urzędu min. to: wykorzystywanie seksualne, kazirodztwo, pornografia, stręczycielstwo, znęcanie się nad rodziną, rozpijanie małoletniego, porzucenie małoletniego poniżej 15 lat, uprowadzenie poniżej 15 lat.

3. Dyrektor *w obecności członka Zespołu* przeprowadza rozmowę z pracownikiem w celu poinformowania go o posiadanych informacjach oraz obowiązku złożenia przez niego zawiadomienia na policję lub do prokuratury (obowiązek wynikający z art. 304 k.p.k.).
4. Dalszy tok postępowania leży w kompetencjach instytucji wskazanych w punkcie poprzedzającym.
5. Dyrektor *w obecności psychologa/ Zespół Interwencyjny* przeprowadza rozmowę z dzieckiem i jeśli jest taka możliwość, z jego opiekunami w celu poinformowania o zaistniałej sytuacji oraz ustalenia planu pomocy dziecku, tj. zapewnienia mu bezpieczeństwa, ustalenia roli opiekunów, wsparcia małoletniego przez placówkę, ewentualnie skierowania go do specjalistycznej placówki wsparcia.
6. Z przebiegu interwencji sporządza się kartę interwencji, **załącznik nr 8** do niniejszej Polityki. Kartę załącza się do akt osobowych dziecka/ osoby zależnej.

§ 25

Wszyscy pracownicy placówki i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęły informację o krzywdzeniu dziecka lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.

§ 26

Procedura interwencji w przypadku podejrzenia przemocy rówieśniczej

1. Każdy pracownik, wolontariusz, który dowiaduje się o fakcie przemocy rówieśniczej, powinien zgłosić sprawę do dyrektora. Interwencja w sytuacji przemocy rówieśniczej powinna uwzględnić plan pomocy dziecku, będącemu ofiarą, jak i środki zaradcze względem dziecka będącego sprawcą oraz względem świadków zdarzenia.
2. W sytuacji, gdy małoletni dopuszczający się przemocy rówieśniczej nie ma ukończonego 13 roku życia lub ma ukończone 13 lat a nie ma ukończonych 17 lat, w pierwszej kolejności należy wobec niego zastosować następujące kroki:
  - 1) rozmowa z małoletnim i jego opiekunami,
  - 2) ustalenie wspólnie z rodzicami/ opiekunami oraz pedagogiem/ psychologiem/ wychowawcą zasad planu naprawczego, celem zmiany niepożądanych zachowań,
  - 3) monitoring przestrzegania ustaleń.

Jeżeli wdrożenie powyższych kroków przyniesie oczekiwany efekt, procedura interwencji może się zakończyć.

W przypadku gdy zaplanowane działania nie przynoszą efektu a przyczyną jest brak współpracy z rodzicami/opiekunami bądź sprawca przejawia demoralizację, dyrektor rozważa zmianę planu

naprawczego albo składa wniosek do sądu rodzinnego/ opiekuńczego o wgląd w sytuację dziecka/rodziny, gdy rodzice/opiekunowie małoletniego nie podejmują współpracy, nie przestrzegają poczynionych ustaleń albo kiedy nabieramy podejrzeń, że zachowanie małoletniego wynika z wpływu negatywnego środowiska rodzinnego małoletniego (np. małoletni jest ofiarą krzywdzenia). (na mocy art.572 k.p.c.).

3. Gdy zachowanie małoletniego nabiera znamion demoralizacji lub popełnia on czyn karalny, dyrektor zgłasza sprawę na policję lub do sądu rodzinnego i nieletnich. Czynem karalnym nazywamy wszystkie czyny opisane w kodeksie karnym, które nie mogą być uznane za przestępstwo ze względu na wiek sprawcy, jak również pewna kategoria wykroczeń, wyraźnie wskazanych w ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich.
4. W przypadku, gdy małoletni – sprawca przemocy rówieśniczej, ukończył 17 rok życia i popełni przestępstwo lub wykroczenie, dyrektor placówki ma ustawowy obowiązek niezwłocznego zawiadomienia o tym policji lub prokuratury (właściwej ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa).
5. Odpowiedzialność nieletnich w zakresie demoralizacji – poniżej 18 lat obejmuje postępowanie opiekuńczo-wychowawcze, o czyny karalne (przestępstwa) – od 13 do 17 lat – postępowanie poprawcze (wykonanie środków wychowawczych lub poprawczych obowiązuje do 21 lat). Jednocześnie w myśl art. 31 par 1 KK nie popełnia przestępstwa, kto, z powodu choroby psychicznej, upośledzenia umysłowego lub innego zakłócenia czynności psychicznych, nie mógł w czasie czynu rozpoznać jego znaczenia lub pokierować swoim postępowaniem. W myśl zasady winy: - art. 1 par. 3 kk - nie popełnia przestępstwa sprawca czynu zabronionego, jeżeli nie można mu przypisać winy w czasie czynu – wyrok SN III KK 58/2002 Przy czym winę rozumie się jako ujemnie oceniany (naganny) stosunek sprawcy do realizacji rzeczywistości objętej znamionami czynu zabronionego. Rzeczywista wina, musi więc zakładać pewien poziom rozumienia sytuacji społecznych.

§ 27

Procedura reagowania w przypadku zachowania trudnego, agresywnego lub przemocy ze strony małoletniego/ osoby zależnej.

1. Celem zastosowania procedury jest zapewnienie bezpieczeństwa wszystkim dzieciom i dorosłym przebywającym w Domu Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim w przypadku wystąpienia sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia i życia tych osób.
2. Osobą delegowaną przez dyrektora do prowadzenia interwencji w przypadku zachowania trudnego, agresywnego lub przemocy ze strony małoletniego jest pielęgniarka

3. Każdy z członków personelu i wolontariuszy posiada wiedzę do reagowania w przypadku zachowania trudnego, agresywnego lub przemocy ze strony małoletniego/ osoby zależnej, zadaniami i procesem realizowania w przypadku jej podjęcia oraz do współpracy z osobą wyznaczoną do podejmowania procedury interwencji w placówce, stosowanie się do jej poleceń w trakcie zdarzenia.
4. Zakres zastosowania procedury:
  - 1) naruszenie nietykalności fizycznej innych osób;
  - 2) przemoc psychiczna, naruszenie godności osobistej;
  - 3) bójki, pobicie;
  - 4) stworzenie zagrożenia dla zdrowia i życia własnego i innych;
  - 5) groźby użycia przemocy;
  - 6) posługiwanie się niebezpiecznym przedmiotem;
  - 7) niszczenie mienia.

§ 28

Proces wdrożenia procedury reagowania w przypadku zachowania trudnego, agresywnego lub przemocy ze strony dziecka/ osoby zależnej.

1. W przypadku zaobserwowania u dziecka przejawów wzmożonego napięcia, zdenerwowania lub trudności stwarzających prawdopodobieństwo wystąpienia zachowania trudnego, w tym agresywnego, autoagresywnego, zagrażającego, należy niezwłocznie podjąć działania, aby przeciwdziałać jego rozwinięciu, w tym należy podjąć z małoletnim rozmowę uspokajającą, wyciszającą, o ile to możliwe, na neutralny temat (metoda przekierowania uwagi) lub inne oddziaływanie kojące/uspokajające.
2. W sytuacji eskalacji zachowań trudnych, niepożądanych należy podjąć próbę ich wygaszenia, przzerwania, adekwatnie do sytuacji, z uwzględnieniem rozpoznanego wcześniej ryzyka wystąpienia zachowań trudnych, agresywnych, autoagresywnych oraz ustalonych i stosowanych u małoletnich indywidualnych, opisanych w indywidualnej karcie znajdującej się w dokumentacji dziecka/ osoby zależnej, strategii proaktywnych lub nieawersyjnych strategii reaktywnych.
3. Jeżeli podjęte czynności w danej sytuacji nie przynoszą efektów i następuje eskalacja zachowań trudnych, agresywnych, autoagresywnych należy poinformować osoby wskazane do podejmowania procedury interwencyjnej lub inne osoby z personelu, które znajdują się w pobliżu, z prośbą o pomoc; osoby te niezwłocznie informują osoby decyzyjne lub specjalistów i udzielają wsparcia w danej sytuacji.
4. W przypadku wystąpienia bardzo agresywnego zachowania, którego nie można powstrzymać i stwarza ono zagrożenie dla zdrowia i życia własnego i innych osób, należy niezwłocznie, jeżeli jest taka konieczność, udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej, wezwać Pogotowie Ratunkowe lub Policję, a następnie powiadomić rodziców (opiekunów) małoletniego. W tej sytuacji można, jeśli jest to niezbędne, możliwe i bezpieczne dla każdego uczestnika zdarzenia, zastosować jak najmniej inwazyjną

formę przerwania aktu agresji. Podejmując wszelkie działania należy zadbać o bezpieczeństwo każdego uczestnika zdarzenia, w tym świadków.

5. Jeżeli okoliczności zdarzenia na to pozwolą – niezwłocznie - osoba wskazana w procedurze interwencyjnej podejmuje rozmowę stwarzającą małoletniemu możliwość wypowiedzenia się, przedstawienia swojego zdania/opinii w celu ustalenia przyczyn i okoliczności zdarzenia; w trakcie rozmowy z małoletnim, o ile nie zakłóci to jej przebiegu, należy zanotować istotne informacje; po zakończeniu rozmowy sporządza się notatkę z uwzględnieniem całego zdarzenia i przekazanych informacji od świadków zdarzenia, o sytuacji należy poinformować rodziców (opiekunów).
6. Do momentu uzyskania pewności, że sytuacja została zażegnana, a zachowanie trudne ustąpiło, nie wolno pozostawić małoletniego samemu sobie, należy monitorować sytuację oraz zadbać o bezpieczeństwo wszystkich uczestników zdarzenia, świadków i udzielić im wsparcia.
7. Szczególne warunki rozmowy interwencyjnej:
  - 1) rozmowa powinna być przeprowadzona bez presji czasu, pospieszania małoletniego oraz powinna być dostosowana do potrzeb i możliwości małoletniego; miejsce jej przeprowadzenia winno uwzględniać m.in. specyfikę odbioru i przetwarzania bodźców sensorycznych przez małoletniego; należy wziąć pod uwagę język i sposoby komunikacji małoletniego;
  - 2) osoba prowadząca rozmowę winna znać sposoby regulacji emocji przez dziecko (np. stymulowanie/zachowania autostymulujące) oraz mieć wiedzę, czy u dziecka występują zachowania trudne (np. zachowania agresywne, autoagresywne);
  - 3) podczas rozmowy trzeba pozwolić dziecku na swobodną wypowiedź, w tym ujawnienie obaw, nie przerywać, nie krytykować, nie uzupełniać wypowiedzi własnymi domysłami, nie komentować treści przekazywanych przez małoletniego, nie minimalizować znaczenia tego, co się wydarzyło;
  - 4) rozmowa powinna przebiegać w spokojnej atmosferze; po jej zakończeniu dziecko powinno zostać objęte adekwatnym wsparciem do czasu ustabilizowania sytuacji i wyciszenia zachowania - nie wolno pozostawić dziecka samemu sobie do momentu uzyskania pewności, że sytuacja jest ustabilizowana.

Rozdział IX

Dokumentowanie zdarzeń podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia dziecka/osoby zależnej i archiwizowanie wytworzonej dokumentacji

§ 29

Dla każdego zdarzenia podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich zakładana jest imiennateczka z nazwiskiem małoletniego. Teczki zakłada i prowadzi Barbara Mazur. Do czasu zakończenia sprawy

teczka pozostaje w kancelarii domu, w szafie z aktami mieszkanek. i jest należycie chroniona przed dostępem osób nieuprawnionych.

W teczce umieszcza się jako załączniki /według wskazanej kolejności/:

1. Zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia lub zgłoszenie krzywdzenia małoletniego.
2. Protokół rozmowy ze zgłaszającym, o ile jest możliwym jego sporządzenie.
3. Kwestionariusz oceny ryzyka występowania przemocy.
4. Protokoły i notatki przeprowadzonych w ramach interwencji rozmów
5. Protokoły z posiedzenia Zespołu interwencyjnego, powołanego przez dyrektora.
6. Kopię „Niebieskiej Karty – A”, w przypadku, gdy zostanie wszczęta procedura „Niebieskiej Karty”.
7. Protokoły z rozmów z osobą krzywdzącą – o ile taka będzie przeprowadzana.
8. Korespondencję pomiędzy np. poradnią psychologiczno-pedagogiczną, sądem rodzinnym, ośrodkiem pomocy społecznej i innymi.
9. Plan wspierania małoletniego krzywdzonego.
10. Karty monitorowania zachowań krzywdzonego, informacje wychowawcy i nauczycieli uczących/ opiekunów/ wolontariuszy.
11. Ocena efektywności wsparcia.
12. Dokumenty są przechowywane przez 5 lat.

Rozdział X

Monitoring stosowania Polityki

§ 30

1. Polityka .... jest integralną częścią Standardów Ochrony Małoletnich/ i / osób zależnych. Osoba odpowiedzialna za wdrażanie Standardów Ochrony Małoletnich w placówce / Dyrektor placówki, jednocześnie z jest odpowiedzialna/y za monitorowanie realizacji Polityki, za reagowanie na sygnały naruszenia Polityki i prowadzenie rejestru zgłoszeń oraz za proponowanie zmian w Polityce.
2. Osoba, o której mowa w pkt. 1 niniejszego paragrafu, / Dyrektor placówki przeprowadza wśród pracowników placówki, nie rzadziej niż raz na dwa lata, anonimową ankietę monitorującą poziom realizacji Polityki. Wzór ankiety stanowi **załącznik 6**.
3. W ankiecie pracownicy placówki mogą proponować zmiany Polityki oraz wskazywać naruszenia Polityki w placówce.
4. Osoba, o której mowa w pkt. 1 niniejszego paragrafu, dokonuje opracowania wypełnionych przez pracowników placówki ankiet. Sporządza na tej podstawie raport z monitoringu, który następnie

przekazuje Dyrektorowi, który wprowadza do Polityki niezbędne zmiany i ogłasza pracownikom placówki i dzieciom/ osobom zależnym nowe brzmienie Polityki.

5. Dyrektor placówki umożliwi pracownikom, wolontariuszom i prawnym opiekunom mieszkańców również zgłaszanie na bieżąco uwag dotyczących dokumentu „Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem” na dedykowaną skrzynkę mailową dpswodzi@poczta.onet.pl. Dostęp do tej skrzynki będzie miała osoba odpowiedzialna za Politykę ochrony dzieci, jej zdaniem będzie zaprezentowanie tych uwag i sugestii Dyrektorowi.

Rozdział XI **Przepisy końcowe**

§ 31

1. Polityka ochrony osób z niepełnosprawnością: dzieci, młodzieży i dorosłych bezbronnych w Domu Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Wodzisławiu Śląskim wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.
2. Ogłoszenie następuje w sposób dostępny dla pracowników placówki, mieszkańców i ich opiekunów, w szczególności poprzez wywieszenie w miejscu ogłoszeń dla pracowników oraz poprzez zamieszczenie na stronie internetowej, również w wersji skróconej, dostosowanej do możliwości rozwojowych mieszkańców.
3. Dokument pozostaje do wglądu pracowników i opiekunów, w kancelarii domu

OŚWIADCZENIE

w trybie art. 21 Ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym

(tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1304 z późn. zm.)

Ja niżej podpisany/a oświadczam, że:

1. Posiadam obywatelstwo innego państwa niż Rzeczypospolita Polska: tak/nie*
2. Jeśli odpowiedź brzmi „tak” to proszę wpisać państwo .....
3. W ciągu ostatnich 20 lat zamieszkiwałem/nie zamieszkiwałem w innych państwach*
4. Proszę wpisać państwo/ państwa:
.....
.....
5. Do oświadczenia załączam informację z rejestru karnego tego/tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi: tak/nie*
6. Do oświadczenia załączam informację z rejestru karnego tego/tych państw, gdyż państwo to nie przewiduje wydawania informacji do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi: tak/nie*
7. Oświadczam, że prawo państwa ..... nie przewiduje sporządzenia informacji z rejestru karnego: tak/nie*
8. Oświadczam, że w państwie ..... nie prowadzi się rejestru karnego: tak/nie*.
9. Oświadczam, że nie byłem prawomocnie skazany w państwie ..... za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec mnie innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściłem się takich czynów zabronionych, oraz nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.
10. Oświadczam, że jestem świadomy, że składając ww. oświadczenia podlegam odpowiedzialności karnej w trybie art. 233 Kodeksu Karnego, to jest odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. **

Miejscowość, data .....

.....

Imię i nazwisko (czytelny podpis)

*niepotrzebne skreślić

**art. 233 KK [Fałszywe zeznania]

§ 1. Kto, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 1a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższemu, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Warunkiem odpowiedzialności jest, aby przyjmujący zeznanie, działając w zakresie swoich uprawnień, uprzedził zeznającego o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie lub odebrał od niego przyrzeczenie.

§ 3. Nie podlega karze za czyn określony w § 1a, kto składa fałszywe zeznanie, nie wiedząc o prawie odmowy zeznania lub odpowiedzi na pytania.

§ 4. Kto jako biegły, rzeczoznawca lub tłumacz, przedstawia fałszywą opinię, ekspertyzę lub tłumaczenie mające służyć za dowód w postępowaniu określonym w § 1, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 4 działa nieumyślnie, narażając na istotną szkodę interes publiczny, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 5. Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia, jeżeli:

1) fałszywe zeznanie, opinia, ekspertyza lub tłumaczenie dotyczy okoliczności niemogących mieć wpływu na rozstrzygnięcie sprawy,

2) sprawca dobrowolnie sprostuje fałszywe zeznanie, opinię, ekspertyzę lub tłumaczenie, zanim nastąpi, chociażby nieprawomocne, rozstrzygnięcie sprawy.

§ 6. Przepisy § 1-3 oraz 5 stosuje się odpowiednio do osoby, która składa fałszywe oświadczenie, jeżeli przepis ustawy przewiduje możliwość odebrania oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej.

KODEKS ZACHOWANIA
obowiązujący w
Domu Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Wodzisławiu Śląskim

Kodeks Zachowania obowiązujący w Domu Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Wodzisławiu Śląskim opisuje zasady bezpiecznych relacji personelu z małoletnimi. Naczelną zasadą wszystkich czynności podejmowanych przez personel jest działanie dla dobra małoletniego/ osoby zależnej i w jego najlepszym interesie. Personel traktuje małoletnich/ osoby zależne z szacunkiem oraz uwzględnia ich godność i potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec małoletniego/ osoby zależnej w jakiegokolwiek formie. Personel realizując te cele działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych placówki oraz swoich kompetencji. Zasady bezpiecznych relacji personelu z małoletnimi/ osobami zależnymi obowiązują wszystkich pracowników, stażystów i wolontariuszy. Znajomość i zaakceptowanie zasad są potwierdzone podpisaniem oświadczenia.

1. Zasady bezpiecznych relacji personelu z dziećmi/osobami zależnymi oraz pomiędzy dziećmi wskazują, jakie zachowania są niedozwolone w kontakcie z dziećmi³, a jakie pożądane; uwzględniają deficyty wynikające z niepełnosprawności intelektualnej oraz innych rodzajów niepełnosprawności (ruchowej, wzrokowej, słuchowej, autyzmu).
2. Ze względu na trudności wynikające z deficytów w funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnością intelektualną (brak kontrolowania impulsów, obniżone możliwości w zakresie regulowania zachowania i emocji) i związaną z nimi możliwość występowania zachowań trudnych takich jak agresja lub autoagresja opracowywane są indywidualne procedury postępowania w przypadku pojawienia się sytuacji stanowiących zagrożenie zdrowia i życia małoletniego oraz innych osób uczestniczących w danym zdarzeniu.
3. Niedopuszczalne są intencjonalne zachowania wzbudzające poczucie zagrożenia lub noszące znamiona:
  - 1) przemocy fizycznej (np. popychanie, uderzanie, wykręcanie rąk, duszenie, kopanie, szarpanie, spoliczkowanie, itd.),
  - 2) erotyzowania relacji (flirt, dwuznaczny żart, rozmowa, czy choćby wyzywające spojrzenie),
  - 3) seksualizacji relacji (obcowanie płciowe i inne czynności seksualne).

Komunikacja z małoletnimi/ osobami zależnymi

1. W komunikacji z małoletnimi należy zachować cierpliwość i szacunek, słuchać uważnie i udzielać im odpowiedzi adekwatnych do wieku, możliwości intelektualnych małoletniego i okoliczności.
2. Formy komunikacji wzajemnej, dostosowane do indywidualnych możliwości psychofizycznych dziecka/ osoby zależnej umożliwiają mu jasne wyrażenie swojej akceptacji lub sprzeciwu. Jeśli jest to zasadne należy korzystać z alternatywnych lub wspomagających metod komunikacji.

---

³ Małoletnim: każda osoba do ukończenia 18. roku życia. Uwzględniając charakter placówki/ wspólnoty oraz znajdujących się w niej podopiecznych z różnymi niepełnosprawnościami będziemy mieli do czynienia z osobami bezradnymi (wynika to z choroby psychicznej oraz niepełnosprawności). Dla nich prawo nie określa limitu wieku. Posługując się terminem małoletni w niniejszym dokumencie będziemy mieli na myśli wszystkich podopiecznych/wychowanków/ .....

3. Osoba z niepełnosprawnością uzyskuje informacje o jej prawach i obowiązkach oraz możliwościach uzyskania pomocy - w sposób zrozumiały - dostosowany do jej możliwości odbioru. Należy sprawdzić czy i na ile osoba rozumiała przekaz.
4. Niedopuszczalne jest:
  - 1) stosowanie zarówno przez pracowników jak i rówieśników obraźliwych lub ośmieszających określeń, zwłaszcza podkreślających stygmaty niepełnosprawności,
  - 2) zawstydzanie, upokarzanie, lekceważenie i obrażanie dzieci,
  - 3) używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej,
  - 4) komunikowanie się z dziećmi stosując groźby lub zastraszając,
  - 5) krzyczenie na małoletniego, w sytuacji innej niż wynikająca z bezpieczeństwa jego samego lub innych osób,
  - 6) faworyzowanie grupy/dziecka lub kierowanie się uprzedzeniami i stereotypami wyrażane werbalnie lub niewerbalnie,
  - 7) ujawnianie informacji wrażliwych dotyczących mieszkańców wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych osób; dotyczy to wizerunku podopiecznego, informacji o jego/jej sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej.
5. Zasady rozmowy z dzieckiem/ osobą zależną w sytuacji podejrzenia lub ujawnienia krzywdzenia:
  - 1) stworzyć odpowiednie warunki do rozmowy, rozmowa powinna odbyć się w miejscu, w którym małoletni będzie czuł się bezpiecznie;
  - 2) wyrazić swoją troskę poprzez deklarację, że się dziecku wierzy;
  - 3) zapewnić dziecko, że dobrze uczyniło podejmując rozmowę o doznanej krzywdzie;
  - 4) wyjaśniać dziecku, że nie jest winne zaistniałej sytuacji;
  - 5) jednoznacznie negatywnie ocenić każdą formę przemocy, dając wyraźny sygnał, że jest ona niedopuszczalna i należy jej zapobiegać/powstrzymać;
  - 6) należy używać języka zrozumiałego dla małoletniego;
  - 7) należy unikać naprowadzania dziecka na odpowiedzi, które chciałoby się usłyszeć;
  - 8) należy odpowiednio poinformować dziecko, że tą sprawą zajmą się inne odpowiednie osoby, w tym udzielić mu informacji, że podjęte zostaną działania zapewniające mu bezpieczeństwo i że nie jest winny temu, co się stało,
  - 9) nie należy przesadzać w reakcjach, lecz zachować profesjonalny dystans przy jednoczesnej empatii.

Poszanowania godności i prywatności mieszkańca

1. Należy:
  - 1) wspierać dzieci/ osoby zależne w realizacji czynności samoobsługowych i higienicznych, gdy wymaga tego poziom ich funkcjonowania, należy unikając innego niż niezbędny kontakt fizyczny z dzieckiem; dotyczy to zwłaszcza pomagania dziecku w ubieraniu i rozbieraniu, jedzeniu, myciu, przewijaniu i w korzystaniu z toalety;
  - 2) zapewnić ochronę intymności osoby w trakcie jej czynności toaletowych poprzez stosowanie zasłon, parawanów, zamykanie drzwi, używanie rękawiczek ochronnych w sytuacjach zmiany pampersów lub pomocy higienicznej,
  - 3) umożliwiać regularny kontakt osobisty lub telefoniczny z rodzicem/opiekunem (jeśli nie ma stosownego zakazu sądowego),
  - 4) szanować prawo do intymności i potrzeby indywidualnego odpoczynku.
2. Niedopuszczalne jest:

- 1) zobowiązanie się wobec dziecka do zachowania tajemnicy w sprawach dotyczących zagrożenia jego dobra,
- 2) przeszukiwanie, niszczenie lub udostępnianie innym osobom własności dziecka bez zgody jego samego lub jego opiekunów,
- 3) omawianie spraw i sytuacji dziecka z osobami spoza grona osób bezpośrednio sprawujących opiekę nad nim, w sposób pozwalający zidentyfikować osobę, której rozmowa dotyczy,
- 4) wyręczanie lub nadzorowanie bezpośrednio dziecka podczas realizacji czynności samoobsługowych i higienicznych w przypadku, gdy nie wymaga tego jego poziom funkcjonowania,
- 5) zamykanie na klucz drzwi podczas zajęć indywidualnych (wychowawczych, terapeutycznych lub samoobsługowych) lub realizowanie ich w innych niż wskazane pomieszczeniach.

Działania z wychowankami:

1. Wszyscy pracownicy i wolontariusze są zobowiązani do doceniania i poszanowania wkładu dzieci w podejmowane działania oraz pomoc im, jeśli umożliwia to poziom ich funkcjonowania, w rozpoznawaniu i rozwijaniu ich zainteresowań.
2. Niedopuszczalne jest bagatelizowanie osiągnięć dzieci oraz porównywanie ich wytworów, lekceważenie inicjatywy dziecka w zakresie aktywności własnej oraz niszczenie wytworów dzieci w ich obecności.
3. Pracownicy podejmują działania wychowawcze mające na celu kształtowanie prawidłowych postaw - wyrażania emocji w sposób niekrzywdzący innych, niwelowanie zachowań agresywnych, promowanie zasad życzliwości.
4. Niedozwolone jest celowe prowokowanie u dziecka wystąpienia lub eskalacji zachowań trudnych, niepożądanych.
5. Niedozwolone jest udostępnianie dzieciom treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę; wszelkie czynności seksualne pomiędzy małoletnim z niepełnosprawnością/ osobą zależną (również dorosłą, wyrażającą zgodę) a jej opiekunem, nauczycielem, doradcą, pomocnikiem itp. stanowią formę nadużycia ze względu na relację nierówności stron (przewaga nad osoba niepełnosprawną).
6. Nie wolno utrzymywać wizerunku dziecka (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych. Dotyczy to także umożliwienia osobom trzecim utrwalenia wizerunków małoletnich, jeśli dyrekcja nie została o tym poinformowana, nie wyraziła na to zgody i nie uzyskała zgód rodziców/opiekunów prawnych oraz samych małoletnich.
7. Nie wolno proponować dzieciom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używać ich w obecności dzieci.

Kontakt fizyczny

1. Każde przemocowe działanie wobec małoletniego jest niedopuszczalne. Istnieją jednak sytuacje, w których fizyczny kontakt z dzieckiem może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu: jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie, uwzględnia wiek dziecka, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Nie można jednak wyznaczyć uniwersalnej stosowności każdego takiego kontaktu fizycznego, ponieważ zachowanie odpowiednie wobec jednego dziecka może być nieodpowiednie wobec innego. Należy kierować się zawsze swoim profesjonalnym osądem, słuchając, obserwując i odnotowując reakcję dziecka, pytając je o zgodę na kontakt fizyczny (np. przytulenie) i zachowując świadomość, że nawet przy Twoich dobrych intencjach taki kontakt może być błędnie zinterpretowany przez dziecko lub osoby trzecie.
2. Nie wolno:

- 1) bić, szturchać, popychać ani w jakikolwiek sposób naruszać integralności fizycznej dziecka,
  - 2) stosować kar cielesnych lub grozić ich zastosowaniem,
  - 3) dotykać dziecka w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.
3. Osoby z NI cechują się skłonnością do emocjonalnego uzależnienia i trudnościami ze zrozumieniem zasad społecznych oraz w kontaktach z innymi ludźmi - mogą więc dążyć do nieadekwatnych lub niestosownych fizycznych kontaktów z dorosłymi i rówieśnikami. W takich sytuacjach należy pomóc dziecku/osobie zależnej w zrozumieniu znaczenia osobistych granic.
  4. Kontakt fizyczny z dzieckiem nigdy nie może być niejawnym bądź ukrywany, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy. W sytuacji bycia świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub dzieci, postąpić zgodnie z obowiązującą procedurą interwencji.
  5. Specyfika pracy pedagoga specjalnego zakłada wielość interakcji z dziećmi, również na poziomie kontaktu fizycznego. Różne formy terapii, trening samoobsługi, wspomaganie w realizacji codziennych czynności oparte są na bezpośrednim kontakcie fizycznym. Sytuacje te są całkowicie usprawiedliwione a wręcz nieodzowne dla skuteczności podejmowanych działań. Rękojmnią ich jednoznaczności i terapeutycznego znaczenia jest pełna samoświadomość i integracja wewnętrzna pedagoga.
  6. W sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec podopiecznego, należy unikać innego niż niezbędny kontaktu fizycznego z dzieckiem. Dotyczy to zwłaszcza pomagania dziecku w ubieraniu i rozbieraniu, jedzeniu, myciu, przewijaniu i w korzystaniu z toalety. Nie należy narażać intymności podopiecznych na spojrzenia innych osób, np. podczas kąpieli, przebierania itd.
  7. Należy dążyć do tego, aby konieczne życiowo sytuacje, w których przekraczane są fizyczne granice osoby niepełnosprawnej (przebieranie, przewijanie, toaleta, badanie i zabiegi medyczne) odbywały się w stałych, przeznaczonych do tych celów pomieszczeniach, z zabezpieczeniem intymności osoby. W sytuacji przekraczania granic fizycznych należy zapowiadać i informować osobę, co będzie wykonywane oraz unikać nawiązywania z nią w takich sytuacjach interakcji emocjonalnej.
  8. W trakcie wykonywania czynności higienicznych (przewijanie, pielęgnacja, toaleta) drzwi od pomieszczenia nie powinny być zamknięte na klucz a intymność dziecka zabezpieczamy przed wzrokiem osób postronnych środkami, które nie uniemożliwiają ewentualnej interwencji, np. parawan itp. Jeśli to możliwe w czynnościach higienicznych osobie z niepełnosprawnością powinny towarzyszyć dwie osoby.
  9. Podczas dłuższych niż jednodniowe wyjazdów i wycieczek niedopuszczalne jest spanie z dzieckiem w jednym łóżku lub w jednym pokoju.
  10. Dopuszczalne jest fizyczne przytrzymanie dziecka silnie wzburzonego w celu uniknięcia przez niego urazów lub w obronie bezpieczeństwa innych osób lub własnego.
  11. Stosowanie przymusu bezpośredniego wobec małoletniego możliwe jest wyłącznie w celu zapewnienie bezpieczeństwa wszystkim dzieciom i dorosłym przebywającym w placówce/institucji/działalności/ .... w przypadku wystąpienia sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia i życia tych osób, przy jednoczesnym wystąpieniu przesłanek wynikających z ustawy o ochronie zdrowia psychicznego i zgodnie z przepisami tej ustawy.⁴

---

⁴ Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2123, z 2023 r. poz. 1972).

ZAŁĄCZNIK NR 4

OŚWIADCZENIE

w trybie art. 21 ust. 1-11 oraz art. 22 b- art. 22 c Ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.

(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1304 z późn. zm.)

Ja niżej podpisana/y oświadczam, że:

1. Zapoznałam/zapoznałem się z treścią dokumentu pn. „Standardy Ochrony Małoletnich” obowiązującego w .....
(nazwa placówki).
2. Oświadczam*, że jestem świadomy, że składając ww. oświadczenia podlegam odpowiedzialności karnej w trybie art. 233 Kodeksu Karnego, to jest odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.**

Miejscowość, data .....

.....
Imię i nazwisko (czytelny podpis)

* dotyczy osób pełnoletnich

**art. 233 KK [Fałszywe zeznania]

§ 1. Kto, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 1a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższemu, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Warunkiem odpowiedzialności jest, aby przyjmujący zeznanie, działając w zakresie swoich uprawnień, uprzedził zeznającego o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie lub odebrał od niego przyrzeczenie.

§ 3. Nie podlega karze za czyn określony w § 1a, kto składa fałszywe zeznanie, nie wiedząc o prawie odmowy zeznania lub odpowiedzi na pytania.

§ 4. Kto, jako biegły, rzeczoznawca lub tłumacz, przedstawia fałszywą opinię, ekspertyzę lub tłumaczenie mające służyć za dowód w postępowaniu określonym w § 1, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 4 działa nieumyślnie, narażając na istotną szkodę interes publiczny, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 5. Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia, jeżeli:

1) fałszywe zeznanie, opinia, ekspertyza lub tłumaczenie dotyczy okoliczności niemogących mieć wpływu na rozstrzygnięcie sprawy,

2) sprawca dobrowolnie sprostuje fałszywe zeznanie, opinię, ekspertyzę lub tłumaczenie, zanim nastąpi, chociażby nieprawomocne, rozstrzygnięcie sprawy.

§ 6. Przepisy § 1-3 oraz 5 stosuje się odpowiednio do osoby, która składa fałszywe oświadczenie, jeżeli przepis ustawy przewiduje możliwość odebrania oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej.

ZAŁĄCZNIK NR 6 – Monitoring Standardów – ankieta

		tak	nie
1.	Czy wiesz na czym polegają standardy ochrony dzieci?		
2.	Czy znasz standardy ochrony dzieci przed krzywdzeniem obowiązujące w placówce, w której pracujesz?		
3.	Czy zapoznałeś się z dokumentem Standardy Ochrony Dzieci przed krzywdzeniem?		
4.	Czy potrafisz rozpoznawać symptomy krzywdzenia dzieci?		
5.	Czy wiesz, jak reagować na symptomy krzywdzenia dzieci?		
6.	Czy zdarzyło Ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w Standardach Ochrony Dzieci przed krzywdzeniem przez innego pracownika? Jeśli tak, czy i jaka była Twoja reakcja:		
7.	Czy masz jakieś uwagi/poprawki/sugestie dotyczące Standardów Ochrony Dzieci przed krzywdzeniem? Jeśli tak, proszę je wypisać:		
8.	Czy brałeś udział w szkoleniach z zakresu rozpoznawania czynników ryzyka, zagrożenia dobra dziecka oraz symptomów krzywdzenia dziecka?		
9.	Czy w przypadku pojawienia się w placówce podejrzenia krzywdzenia dziecka zostały zachowane procedury zamieszczone w Standardach?		

ZAŁĄCZNIK NR 7 - OBOWIĄZKI OSÓB ODPOWIEDZIALNYCH ZA PREWENCJĘ W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ W WODZISŁAWIE ŚLĄSKIM

Obowiązki dyrektora placówki:

- odpowiada za wdrożenie w DPS Standardów Ochrony Małoletnich;
- przyjmuje zgłoszenie o możliwości popełnienia przestępstwa;/ możliwość innej osoby do przyjmowania zgłoszeń (z obowiązkiem przekazania informacji dyrektorowi)
- kontroluje przebieg działań podejmowanych w placówce
- zgłasza podejrzenie popełnienia przestępstwa odpowiednim organom państwowym;
- monitoruje postępowanie i kroki czynione przez organy państwowe w danej sprawie;
- prowadzi dokumentację dotyczącą udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej;

Obowiązki osoby odpowiedzialnej za standardy ochrony małoletnich

- posiada niezbędną wiedzę obejmującą następujące zagadnienia:
  - ✓ rozpoznanie symptomów krzywdzenia małoletnich/osób zależnych
  - ✓ procedury interwencji w przypadku podejrzeń krzywdzenia
  - ✓ odpowiedzialność prawna pracowników placówki zobowiązanych do podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia lub stwierdzenia krzywdzenia małoletnich/osób zależnych
  - ✓ stosowanie procedury Niebieskie Karty
  - ✓ przepisy prawa regulujące ochronę i bezpieczeństwo dzieci i młodzieży
  - ✓ wewnętrzne procedury instytucji w zakresie ochrony i bezpieczeństwa dzieci i młodzieży
- organizuje, nie rzadziej niż raz na 2 lata szkolenia personelu z w/w zagadnień / wg potrzeb
- organizuje szkolenia wstępne dla osób nowozatrudnionych,
- zapoznaje pracowników ze standardami ochrony małoletnich/osób zależnych oraz odbiera od każdego zatrudnionego pracownika oświadczenie o zapoznaniu się ze standardami ochrony małoletnich/osób zależnych obowiązującymi w placówce.

Obowiązki osoby odpowiedzialnej za Internet

- Zabezpieczenie sieci internetowej placówki przed niebezpiecznymi treściami poprzez instalację i aktualizację odpowiedniego, nowoczesnego oprogramowania.
- Aktualizowanie oprogramowania w miarę potrzeb.
- Upowszechnianie wśród mieszkańców wiedzy o bezpieczeństwie oraz kształtowanie właściwej postawy wobec zagrożeń związanych z korzystaniem z technologii informacyjno-komunikacyjnych.
- Przynajmniej raz w miesiącu sprawdzanie, czy na urządzeniach ze swobodnym dostępem podłączonych do Internetu nie znajdują się niebezpieczne treści takie jak:
  - ✓ obrazujące przemoc, obrażenia fizyczne bądź śmierć,
  - ✓ nawołujące do samookaleczeń, samobójstw, zachowań szkodliwych dla zdrowia,
  - ✓ dyskryminacyjne, promujące wrogość, nienawiść,
  - ✓ pornograficzne,
  - ✓ fake newsy,

- ✓ patostreamy,
- W przypadku znalezienia niebezpiecznych treści, wyznaczony pracownik stara się ustalić kto korzystał z komputera w czasie ich wprowadzenia. Informację o dziecku, które korzystało z komputera w czasie wprowadzenia niebezpiecznych treści, wyznaczony pracownik przekazuje dyrektorowi, który, uwzględniając możliwości percepcyjne podopiecznego przeprowadza z nim rozmowę na temat bezpieczeństwa w Internecie. Jeżeli w wyniku przeprowadzonej rozmowy uzyska informacje, że dziecko jest krzywdzone, podejmuje działania opisane w procedurze interwencji.

Obowiązki osoby odpowiedzialnej za interwencję

- przyjmuje zgłoszenie o podejrzeniu przemocy wobec dziecka/ osoby zależnej
- zgłasza sprawę dyrektorowi domu i z nim koordynuje podejmowane działania;
- współpracuje z osobami udzielającymi pomocy małoletniemu/ osobie zależnej mającymi wiedzę o krzywdzie;
- zabezpiecza dowody, ale nie przeprowadza dochodzenia, gdyż to należy do zadań odpowiednich służb państwowych;
- koordynuje na terenie placówki wsparcie małoletniego/ osoby zależnej i jego rodziny, monitoruje sytuację małoletniego/ osoby zależnej dbając jednocześnie o zapewnienie poufności;
- informuje rodziców o podjętych działaniach na rzecz małoletniego;
- uruchamia procedurę „Niebieskiej Karty”, jeśli istnieje podejrzenie przemocy w rodzinie;
- dokumentuje przebieg podjętych działań;

Obowiązki osoby odpowiedzialnej za udzielenie wsparcia dziecku po ujawnieniu krzywdzenia

- w sytuacji podejrzenia przemocy wobec dziecka/ osoby zależnej udziela mu bezpośredniej pomocy, podejmując kroki chroniące go przed dalszym krzywdzeniem;
- współpracuje ze specjalistami z poradni specjalistycznych, gdzie uzyskuje wsparcie małoletniego;
- w przypadku przemocy rówieśniczej podejmuje interwencję również wobec sprawcy przemocy, współpracuje z osobami sprawującymi bezpośrednio opiekę nad małoletnim; w celu zastosowania odpowiednich środków wychowawczych; uwzględniając możliwości rozwojowe
- systematycznie monitoruje sytuację dziecka/ osoby zależnej, obserwując ewentualne zmiany jego zachowania i zamieszczając opisy w indywidualnej dokumentacji;

Obowiązki pielęgniarki

W sytuacji podejrzenia przemocy wobec dziecka/osoby zależnej udziela mu bezpośredniej pomocy, podejmując działania chroniące go przed dalszym krzywdzeniem oraz organizuje pomoc medyczną, jeśli jest taka potrzeba;

- jeśli zauważy na ciele objawy przemocy fizycznej, opisuje je w karcie zdrowia i niezwłocznie informuje dyrektora o swoich podejrzeniach lub otrzymanym zgłoszeniu;

ZAŁĄCZNIK NR 8 - Karta Interwencji**KARTA INTERWENCJI**

Imię i nazwisko		
Przyczyna interwencji		
Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia		
Opis działań podjętych przez	Data	Działanie
Spotkania z opiekunami dziecka	Data	Opis spotkania
Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)	Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, wniosek o wgląd w sytuację dziecka /rodziny, inny rodzaj interwencji (jaki?)	
Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję) i data interwencji		
Wyniki interwencji: działania organów wymiaru sprawiedliwości, jeśli placówka uzyskała informacje o wynikach/działania placówki/działania rodziców		

.....

podpis

ZAŁĄCZNIK NR 9 – Wniosek o wgląd w sytuację rodzinną dziecka/osoby zależnej

.....
miejsowość, data

Sąd Rejonowy w .....
Wydział Rodzinny i Nieletnich
adres sądu .....

Wnioskodawca:

imię i nazwisko osoby zgłaszającej .....

adres osoby zgłaszającej .....

Uczestnicy postępowania:

imiona i nazwiska rodziców .....

adres zamieszkania rodziny .....

Dane małoletniego:

imię i nazwisko dziecka .....

Wniosek o wgląd w sytuację dziecka/osoby zależnej

Niniejszym wnoszę o wgląd w sytuację małoletniego (*imię i nazwisko dziecka, adres zamieszkania*)
..... i wydanie odpowiednich zarządzeń opiekuńczych.

Uzasadnienie

Tutaj należy opisać niepokojące sytuacje, co sprawiło, że zdecydowaliśmy się na podjęcie interwencji, dlaczego uważamy, że dobro dziecka jest zagrożone.

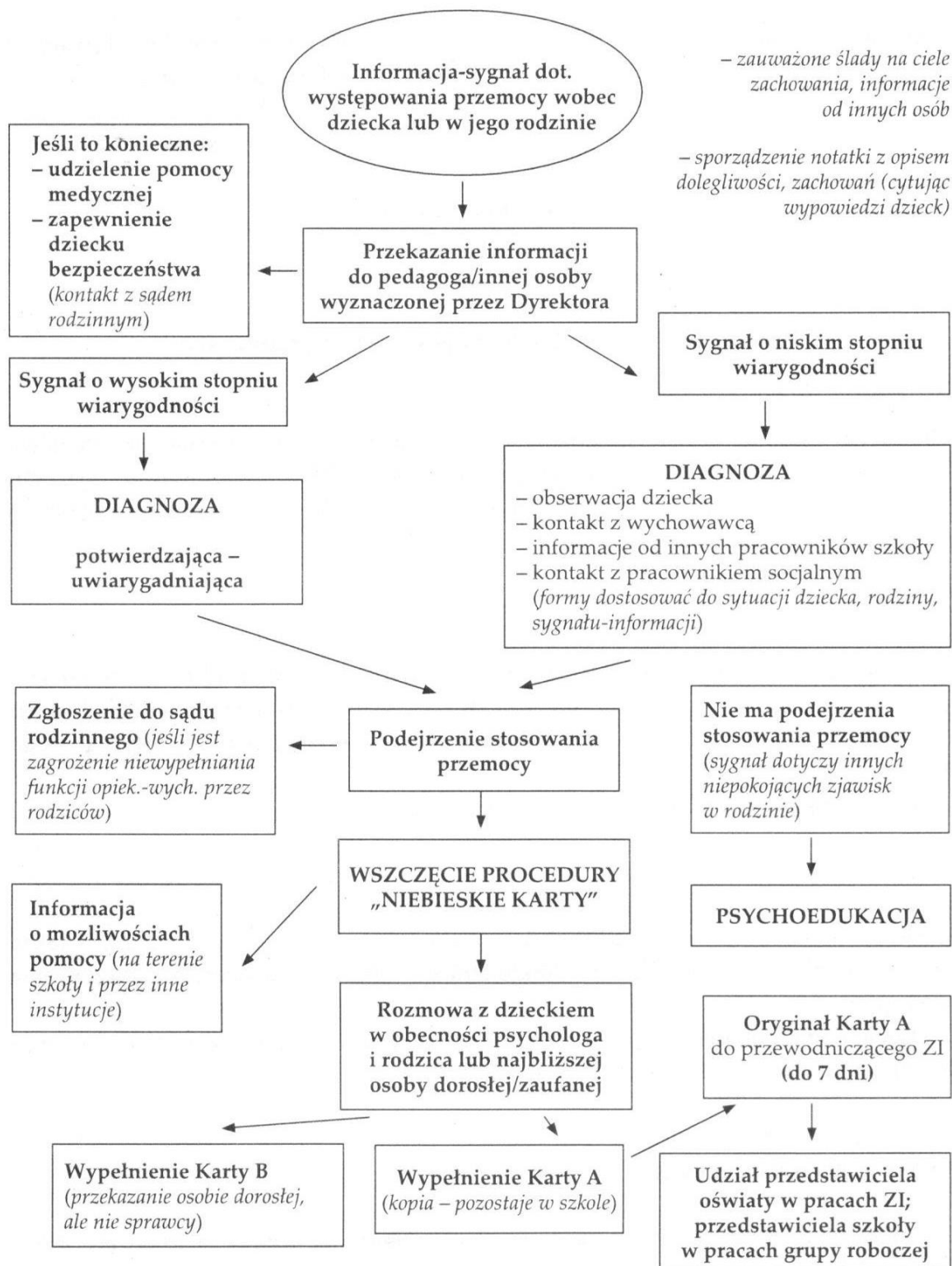
Można zamieścić informacje o osobach, które były/są świadkami niepokojących zdarzeń.

W związku z powyższym, wnoszę o wydanie odpowiednich zarządzeń w celu zabezpieczenia dobra małoletniego dziecka.

.....
podpis składającego wniosek

Wniosek należy złożyć do sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka.

ZAŁĄCZNIK NR 10 – Procedura Niebieskiej Karty

ZAŁĄCZNIK NR 11 – Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

.....
miejsowość, data

.....
imię i nazwisko osoby zgłaszającej/ lub nazwa instytucji

.....
adres

Prokuratura Rejonowa

w .....

Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

Niniejszym składam zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

..... na szkodę małoletniego (*imię i nazwisko, data urodzenia*)

..... przez (*imię i nazwisko domniemanego sprawcy*)

Uzasadnienie

W trakcie wykonywania przez (*imię i nazwisko pracownika/ wolontariusza*) .....
czynności służbowych – wobec małoletniej (*imię i nazwisko*) ....., dziecko ujawniło
niepokojące treści dotyczące relacji z .....

Dalszy opis podejrzenia popełnienia przestępstwa

.....
.....
.....
Mając na uwadze powyższe informacje ....., a także dobro i
bezpieczeństwo małoletniej/małoletniego wnoszę o wszczęcie postępowania w tej sprawie.

Osobą mogącą udzielić więcej informacji jest (*imię, nazwisko, telefon, adres do korespondencji*)

.....
.....
podpis osoby upoważnionej

Zawiadomienie należy złożyć do Prokuratury Rejonowej właściwej ze względu na miejsce popełnienia

ZAŁACZNIK NR 12 - Oświadczenie o zachowaniu poufności informacji powziętych w procesie postępowania w sprawie krzywdzenia mieszkanki oraz przetwarzanych danych osobowych.

OŚWIADCZENIE

Niniejszym oświadczam, że znana jest mi treść przepisu art. 241 § 1 – § 3 k.k.* i wynikające z niego zakazy:

1. rozpowszechnia publicznie wiadomości z postępowania przygotowawczego, zanim zostały ujawnione w postępowaniu sądowym;
2. rozpowszechnia publicznie wiadomości z rozprawy sądowej prowadzonej z wyłączeniem jawności;
3. rozpowszechnia publicznie wiadomości z postępowania prowadzonego na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Oświadczam, że znane są mi zasady bezpiecznego przetwarzania danych osobowych w ramach polityki RODO.

Zobowiązuję się do zachowania w tajemnicy wszelkich informacji, które zostały mi ujawnione w procedurze interwencyjnej w związku ze zgłoszeniem przemocy wobec dziecka, zawiadomieniem o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka lub podjęciem innych działań w celu ochrony dziecka.

.....
miejsowość, data

.....
imię i nazwisko (czytelny podpis)

* art. 241 [rozpowszechnianie wiadomości]

§ 1. Kto bez zezwolenia rozpowszechnia publicznie wiadomości z postępowania przygotowawczego, zanim zostały ujawnione w postępowaniu sądowym, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto rozpowszechnia publicznie wiadomości z rozprawy sądowej prowadzonej z wyłączeniem jawności.

§ 3. Karze określonej w § 1 podlega, kto bez zezwolenia rozpowszechnia publicznie wiadomości z postępowania prowadzonego na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich.

PROCEDURA

Stosowania przymusu bezpośredniego w Domu Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śl.

W rozumieniu ustawy z dn. 19.08.1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego i rozporządzenia ministra zdrowia z dn. 28.06.2012 r. w sprawie sposobu stosowania i dokumentowania zastosowania przymusu bezpośredniego oraz dokonywania oceny zasadności jego zastosowania, przymus bezpośredni wobec osób z zaburzeniami psychicznymi można stosować tylko wtedy, gdy osoby te dopuszczają się zamachu przeciwko życiu lub zdrowiu własnemu lub innej osoby, bezpieczeństwu powszechnemu bądź w sposób gwałtowny niszczą lub uszkadzają przedmioty znajdujące się w ich otoczeniu bądź też poważnie zakłócają lub uniemożliwiają funkcjonowanie podmiotu leczniczego udzielającego świadczenia zdrowotnego w zakresie psychiatrycznej opieki zdrowotnej lub jednostki organizacyjnej pomocy społecznej.

1. Pielęgniarka po wcześniejszym wyczerpaniu łagodniejszych środków powodujących uspokojenie się mieszkańca (np. rozmowa, podłożenie poduszki w przypadku uderzania głową o ścianę, zmiana miejsca pobytu, odizolowanie od mieszkanek, które były przyczyną agresji, łagodna perswazja, wyciszenie, itp.), zawiadamia lekarza psychiatrę, pracującego w DPS w Wodzisławiu Śl., o konieczności zastosowania przymusu bezpośredniego.
2. O zastosowaniu przymusu bezpośredniego decyduje lekarz, który określa rodzaj zastosowanego środka przymusu oraz osobiście nadzoruje jego wykonanie.
3. W Domu Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śl., jeżeli nie jest możliwe uzyskanie natychmiastowej decyzji lekarza o zastosowaniu przymusu bezpośredniego, w formie unieruchomienia lub izolacji, decyduje i nadzoruje osobiście jego wykonanie pielęgniarka, zawiadamiając o tym niezwłocznie lekarza.
4. Zastosowanie każdego środka przymusu bezpośredniego pielęgniarka odnotowuje w dokumentacji medycznej:
  - raporcie pielęgniarskim,
  - rejestrze przypadków zastosowania przymusu bezpośredniego (załącznik nr 1 rozporządzenia z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie sposobu stosowania i dokumentowania zastosowania przymusu bezpośredniego oraz dokonywania oceny zasadności jego zastosowania),
  - zakłada kartę zastosowania unieruchomienia lub izolacji (załącznik nr 5 rozporządzenia z dnia 28 czerwca 2012 r.)

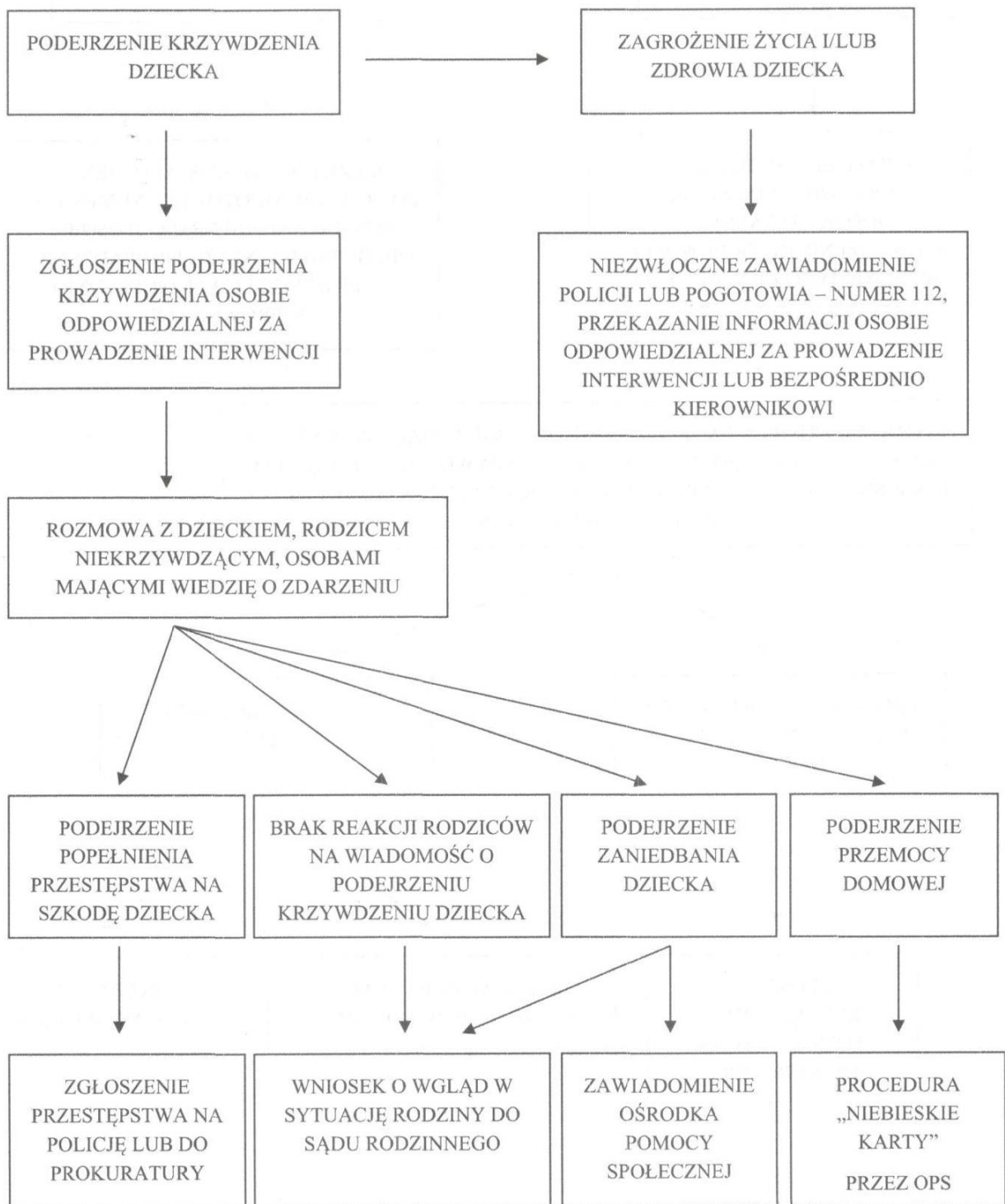
5. Mieszkaniec wobec którego został zastosowany przymus bezpośredni powinien być odizolowany, jeżeli stanowi zagrożenie życia dla siebie i innych współmieszkańców.
6. Pielęgniarka ma obowiązek kontrolowania stanu fizycznego osoby unieruchomionej lub izolowanej nie rzadziej niż co 15 minut.
7. Zastosowanie przymusu bezpośredniego polega na przytrzymaniu, przymusowym podaniu leków, unieruchomieniu lub izolacji.
  - przytrzymanie – jest doraźnym, krótkotrwałym unieruchomieniem osoby z użyciem siły fizycznej,
  - przymusowe podanie leków – jest doraźnym lub przewidzianym w planie postępowania leczniczego wprowadzeniem leków do organizmu osoby – bez jej zgody,
  - unieruchomienie – jest dłużej trwającym obezwładnieniem osoby z użyciem pasów, uchwytów, prześcieradeł lub kaftanów bezpieczeństwa,
  - izolacja – polega na umieszczeniu osoby pojedynczo, w zamkniętym pomieszczeniu
8. Przed zastosowaniem przymusu bezpośredniego uprzedza się o tym osobę, wobec której środek ten ma być podjęty. Przy wyborze środka przymusu należy wybierać środek możliwie dla tej osoby najmniej uciążliwy, a przy stosowaniu przymusu należy zachować szczególną ostrożność i dbać o dobro tej osoby.
9. Przed zastosowaniem przymusu bezpośredniego, polegającego na unieruchomieniu lub izolacji, należy zabrać osobie przedmioty, które mogą być niebezpieczne dla życia lub zdrowia tej osoby albo innych osób, a w szczególności przedmioty ostre, okulary, protezy, pasek, sznurowadła.
10. Pomieszczenie przeznaczone do izolacji powinno być urządzone w sposób zabezpieczający przed uszkodzeniem ciała osoby oraz odpowiednio wyposażone.
11. Przymus bezpośredni może trwać tylko do czasu ustania przyczyny jego zastosowania.
12. W Domu Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śl, w przypadku braku możliwości uzyskania zlecenia lekarza, pielęgniarka może przedłużyć stosowanie przymusu bezpośredniego na okres nie dłuższy niż 4 godziny. Przymus bezpośredni w formie unieruchomienia lub izolacji nie może przekroczyć 8 godzin.
13. Zastosowanie każdego środka przymusu bezpośredniego podlega odnotowaniu w indywidualnej i zbiorczej dokumentacji medycznej.
14. Pielęgniarka DPS w Wodzisławiu Śl. kontroluje stan fizyczny osoby unieruchomionej lub izolowanej nie rzadziej niż co 15 minut, również w czasie snu tej osoby. Adnotacje o stanie fizycznym tej osoby zamieszcza niezwłocznie w karcie unieruchomienia lub izolacji.
15. Pielęgniarka w czasie kontroli:
  - ocenia prawidłowość, a w szczególności sprawdza, czy pasy, uchwyty, prześcieradła lub kaftan bezpieczeństwa nie są założone zbyt luźno lub zbyt ciasno,

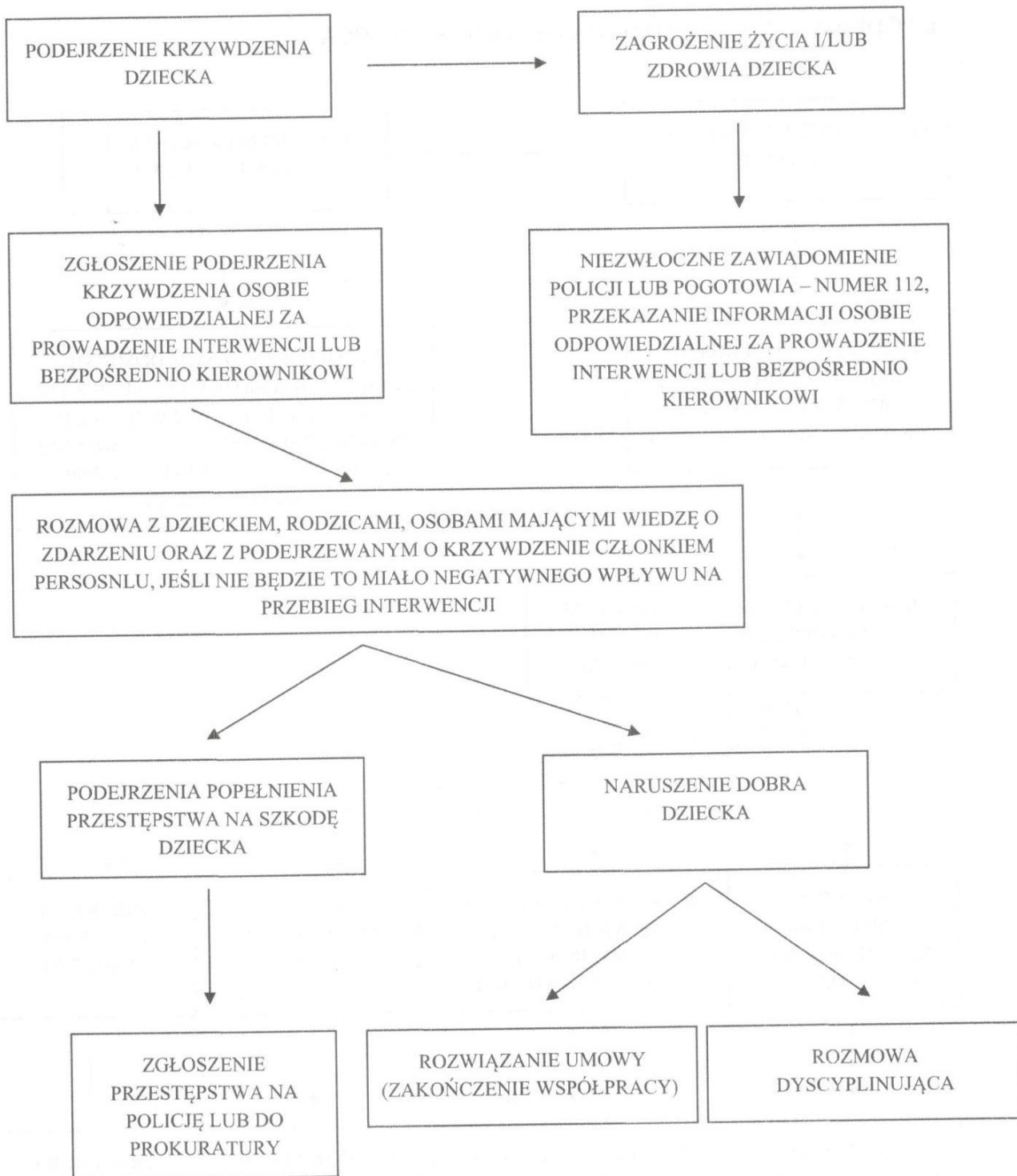
- zapewnia krótkotrwałe uwolnienie pacjenta od unieruchomienia w celu zmiany jego pozycji lub zaspokojenia potrzeb fizjologicznych i higienicznych, nie rzadziej niż co 4 godziny.
16. W razie wystąpienia zagrożenia dla zdrowia lub życia osoby unieruchamianej lub izolowanej pielęgniarka jest obowiązana natychmiast zawiadomić o tym lekarza.

SCHEMATY INTERWENCJI

1. PODEJRZENIE KRZYWDZENIA ZE STRONY RODZICA

2. PODEJRZENIE KRZYWDZENIA ZE STRONY CZŁONKA PERSONELU

3...PODEJRZENIE KRZYWDZENIA MIĘDZY MIESZKANKAMI

